

9/308 GODINA XXX., RUJAN 2011. CIJENA 8 KN

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

godina
30

**Biskup Milovan na Trsatu:
DOMOVINU HRVATSKU I
NAŠU CRKVU OČUVALI SU
LJUDI VJERE!**

Crkva Marijina Rođenja u Labinu

Župna crkva Marijina Rođenja u (gornjem) Labinu, trobrodna s jonskim stupovima, sagrađena je 1336. godine na ruševinama ranije crkve iz 11. st. Kasnije je proširena i obnavljana u više navrata. Prvi je put obnovljena 1582. kada je izgrađen prezbiterij. Ovo svetište ima šest mramornih oltara s bogatim crkvenim inventarom. Autor glavnog oltara iz 1832. godine je Natale Schiavone iz Dalmacije. Na njemu je lik Gospe, sv. Paoline te Justa, Sergeja, Julijana, Tome i Jakova. Na oltaru Gospe Karmelske je slika iz 17. st. koja se pripisuje talijanskom slikaru Palmi Mlađemu. Oltar Preobraženja iz 18. st. ima relikvije sv. Justa, prenijete iz Rima 1664. godine.

Na pročelju crkve je predvina gotička rozeta, a ispod nje kameni lav, simbol sv. Marka i Serenissime, koji u ustima ima kuglu. Postavljen je 1604. kao simbol priznavanja mletačke vlasti. Tu je i barokni kip senatora i vojnika protiv Turaka Antonija Bollanija, koji se smatra jednim od najljepših primjera svjetovnog kiparstva Istre 17. st.

Crkva je malim prolazom povezana s palačom Scampicchio, koja je obitelj 1582. donirala dio svoje zemlje za izgradnju prezbiterija, a zauzvrat im je papa Urban VIII. dozvolio gradnju palače uz crkvu.

Zvonik je 1623. podignut na mjestu najstarije, ruševne crkve S. Justa.

Rujan

Č 1 Egidije, Ruta, Branka
P 2 Kalista, Divna, Ingrid
S 3 Grgur Veliki, Gordana

N 4 23. KROZ GODINU,
P 5 Majka Teretija, Lovro
Justini
U 6 Evelina, Davor
S 7 Marko Križevčanin,
Regina
Č 8 **Mala Gospa**, Hadrijan
P 9 Alen, Budimir
S 10 Ines, Lijepa

N 11 24. KROZ GODINU,
F. Bonifacio
P 12 Ime Marijino, Mirjana
U 13 Ivan Zlatousti, Zlatko
S 14 Uzvišenje sv. Križa
Č 15 Žalosna Gospa, Dolores
P 16 Eufemija, Kornelije
S 17 Robert Belarmino

N 18 25. KROZ GODINU,
Josip Kupertinski
P 19 Januarije, Teodor
U 20 Andrija Kim, Kandida
S 21 Matej ap. i evanđelista,
Debora
Č 22 Mauricije, Svetko
P 23 Lino, Pio iz Pietrelcine
S 24 Gospa od Otkupljenja

N 25 26. KROZ GODINU,
Aurelija, Zlata
P 26 Kuzma i Damjan
U 27 Vinko Paulski, Berislav
S 28 Vjenceslav, Vencel,
Višeslav
Č 29 Mihael, Gabriel, Rafael
P 30 Jeronim, Jerko

Spomendani

8. rujna

Rođenje Blažene Djevice Marije – *Baderna, Gornji Labin, Rakalj, Zareče, Zavrje*; Sv. Hadrijan – *Kožljak*, vrlo drevna župa.

16. rujna

Sv. Eufemija – *Rovinj*, župna crkva Sv. Jurja i Sv. Eufemije sagrađena je na mjestu ranije 1725.-1736. i posvećena je 1756; zvonik je sagrađen 1677. godine; na njemu je 1758. postavljen bakreni kip svetice.

Crkva sv. Mateja - Cere

21. rujna

Sv. Matej – *Slum*, župa osnovana 1906. odvajanjem od Lanišća, župna crkva sagrađena 1870.; Sv. Matej – *Cere*, župa osnovana 1952. odvajanjem od Žminja, župna crkva sagrađena 1630. na mjestu ranije, lopica iz 1698.

26. rujna

Sv. Kuzma i Damjan – *Fažana, Kaštelir, Kršikla*.

29. rujna

Sv. Mihovil – *Borut, Nova Vas novigradská, Pazinski Novaki, Šterna, Zamask, Žminj*.

30. rujna

Sv. Jeronim - *Hum, Kavran, Muntić, Vižinada*

Idealni uzor svim kršćanima

Neka sv. Eufemija svakog od nas nadahnjuje da ispravno isповиједамо svoju vjeru, napose pred današnjim bogom kapitalizma, koji guši dušu, a tijelo uništava.

Piše Zdenka JELAČIĆ

U maloazijskom gradu Kalcedonu, u blizini Bospora koji razdvaja Europu od Azije, u vrijeme rimskog cara Dioklecijana, kad su bili jedni od najvećih progona kršćana, postojala je kršćanska zajednica čiji su članovi bili i ugledni ljudi iz društva. Što je bio veći progon kršćana, to je svakodnevice njihov broj rastao. Bog je svakoj zajednici davao neustrašive mladiće i djevojke koji su javno isповијedali vjeru u uskrslog Isusa Krista. Posebno se isticala trinaestogodišnja djevojka po imenu Eufemija, pobožna i vrlo mudra djevojka. Potpuno se posvetila Bogu, zavjetovavši se na služenje Kristu kroz djevičanski život. Ime Eufemija znači "ona koja pobožno govori".

Progoni kršćana su bili sve izraženiji, a Eufemija je javno isповијedala svoju vjeru i pod prijetnjom smrću, zajedno s drugim kršćanima nije se željela odreći Krista i prinijeti žrtvu poganskom bogu. Hrabro je isповијedala svoju vjeru pred rimskim upraviteljem i svojim odgovorima na njegova pitanja nadvisila ga mudrošću i govorništvom. Predaja kaže da, kad joj se kotač na kojem su naokolo bili noževi približavao, dvojicu koji su vukli kotač pogodio je grom. I nastavlja, kad su je htjeli baciti u peć, otvorivši vrata, vatru je progutala one koji su je trebali gurnuti u peć. Osuđena je na smrt. Imala je samo 16 godina. Tako je 16. rujna 304. godine u amfiteatru izvedena pred lavove koji je nisu rastrgali što se očekivalo, samo ju je jedan lav ugrizao, od čega je iskrvarila.

Car Konstantin je 313. god. poslje Krista kršćanima dao slobodu vjere pa su oni u svetičino

Molitva sv. Eufemiji

*Gospodine,
obraćamo ti se po žagororu naše zaštitnice
svete Eufemije
kojoj si pomogao da u mučeništvu pobijedi,
jer se tvojim darom snaga u slabosti usavršnje.
Daj da nam ona izmoli privrženost tebi,
našem Stvoritelju i Ocu,
vjernost evanđelju tvoga Sina Isusa Krista,
te ustrajnost u svim križevima života.
To te molimo Kristu, Gospodinu našemu.
Amen.*

ime podigli crkvu, u kojoj je 8. listopada 451. godine pred njezinim grobom održan općecrkveni sabor poslije kojega se kalcedonska mučenica slavi kao zaštitnica pravovjerja.

Početkom VII. st., ulaskom perzijske vojske u Kalcedon, za vrijeme cara Heraklia I., sarkofag

je prevezan u Carigrad (Konstantinopolis), gdje je ostao do 800. godine, svečano izložen u crkvi koji je u njezinu čast bio podigao car Konstantin. Tada na vlast dolazi Nicefor, ikonoklasta, pa su kršćani, uplašivši se za svetičine relikvije, izvukli sarkofag iz hrama i sakrili ga na obalu mora s namjerom da ga sutradan odvedu na neko sigurnije mjesto. Sutradan sarkofaga više nije bilo.

Dana 13. srpnja 800. sarkofag je dospio na rovinjsku obalu. Kako je i zašto sarkofag dospio čak u Rovinj, činjenica je koju nitko ne može objasniti. Na pitanje kako je došao, odgovara se najčešće da ga je morska pijavica podignula s obale Carigrada i da je na splavi morem došao u Rovinj. Tako je istarski gradić postao mjesto hodočašća i molitve, a njezino preslavno tijelo našlo spokoj na brežuljku grada Rovinja, odakle stoljećima postaje smjerokaz hodočasnicima i pomorcima.

Danas, u vremenu duhovnog relativizma, sv. Eufemija je idealni uzor svim kršćanima, napose mladima, da unatoč svim poteškoćama u življenu vjere ne smijemo nikada posustati, posebice u svjedočenju evanđeoskih vrednota, te vjere da je Isus Krist uskrsnuo i da živi. Sv. Eufemija nije se bojala svjedočiti svoju vjeru, već je pred neprijateljima pobožno govorila i druge oko sebe oduševljavala za Isus Krista.

Neka sv. Eufemija svakog od nas nadahnjuje da ispravno isповиједamo svoju vjeru, napose pred današnjim bogom kapitalizma, koji guši dušu, a tijelo uništava.

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković

Gordana Krizman

Ilija Jakovljević

Tomislav Milohanić

Željko Mrak

Luka Pranjić

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč

tel: 052/429-034

fax: 052/429-039

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko oblikovanje

Marijan Markežić

Grafička priprema

Gabrijel Erman

Tomislav Erman

Tisak

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Nakladnik

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun

2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: *Freska iz 1772. godine u crkvi sv. Eufemije u Rovinju*

Sadržaj

Crkvena godina

Sv. Eufemija, idealan uzor svim kršćanima **3**

Teološka misao

Zdrava obitelj – zdravo društvo – sretna Crkva **5**

Razgovor

Mons. Marijan Bartolić, dijamantni svećenički jubilej **6/7**

Hodočašće Gospi Trsatskoj

Propovijed biskupa Ivana Milovana **8-10**

Kronika

Vjerouauk mora otvarati oči i

voditi Kristu **10**

Koncert sv. Eufemije **11**

Četvrta maša po starinski u

Sv. Petru u Šumi **13**

Spomen mučeništva

Miroslava Bulešića **14/15**

Crkva u Hrvata

Krbavsko polje – svehrvatsko groblje **17**

Župna zajednica

Župa Sv. Bartolomeja apostola u Roču

18-21

Pismo iz Rima

Po prirodi sam optimist

22

Crkva i društvo

Pomirba u pulskoj Areni – spektakl ili iskrena politika

23

Mladi

Katolička udruga mladih Istre

24/25

Blaženik sutra

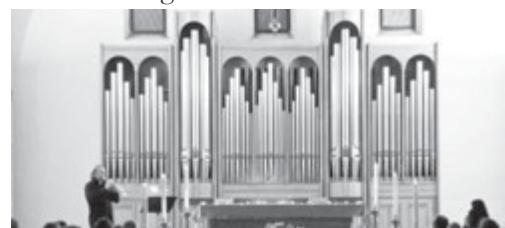
Sl. Božji Miroslav Bulešić

26

Kultura

14. festival Organum Histriae

27

Feljton

Vrijeme Prvog svjetskog rata

28/29

Savjeti

Akne – upalna kožna bolest

30

Beside

Ćakule pod ladonjon

31

Zdrava obitelj – zdravo društvo – sretna Crkva

Kršćanska obitelj, kao i tradicionalni model obitelji, nalazi se danas na udaru mnogih kojima, čini se, do budućnosti društva i općeprihvaćenih civilizacijskih tekovina kao garancije održivosti i napretka ljudske zajednice, nije stalo.

Piše don Luka PRANJIĆ

Uvriježeno je mišljenje da se ljudi od životinja razlikuju po razumu i slobodnoj volji. Međutim, postoji još jedna stvar po kojoj smo mi ljudi različiti od životinskog svijeta, a ta je, obiteljski život. Za obitelj s pravom kažemo da je temelj, bazna stanica ljudskog društva. Tom su se činjenicom itekako dobro znali okoristiti mnogi režimi, ideologije i vlasti. U obitelji se učimo vrlo važnim stvarima: socijalizaciji, pravilima ponašanja i sustavu vrijednosti. Obitelj je društvo u malome. Zdrava obitelj – zdravo društvo. Ovaj suodnos, isto tako, možemo analoški primijeniti na kršćansku obitelj i Crkvu. Kršćanska obitelj je nukleus, temelj Crkve, Crkva u malome. I u kršćanskoj obitelji učimo se pravilima ponašanja, kršćanskom pogledu na svijet te ispravnom sustavu vrijednosti. Zdrava kršćanska obitelj – sretna Crkva!

No, kršćanska obitelj, kao i tradicionalni model obitelji uopće, nalazi se danas na udaru mnogih kojima, čini se, do budućnosti društva i općeprihvaćenih civilizacijskih tekovina kao garancije održivosti i napretka ljudske zajednice, nije stalo.

Što dakle možemo učiniti ne bi li naše obitelji ojačale u nastojanju da postanu, budu i ostanu kršćanske? Ponajprije budimo svjesni nekih opasnosti koje to naše nastojanje priječe.

Najveća opasnost je upravo prešutno toleriranje, pa i prihvatanje, nekih novih modела "obitelji", koji su nam do sada bili strani i neprihvatljivi. Ti modeli, za

nas vjernike, takvi trebaju i ostati. Svi znamo na što se ovo odnosi. Obitelj nikada ne smije i ne može biti ništa drugo osim onoga što je davno definirao sociolog G. P. Murdock i s čime se svatko zdrave pameti mora složiti. On kaže da je obitelj društvena skupina koju karakterizira zajedničko prebivanje, ekonomska suradnja i reprodukcija. Ona obuhvaća odrasle osobe muškog i ženskog spola koje održavaju društveno prihvaćenu spolnu vezu, plus jedno ili više djece, vlastite ili usvojene.

Druga velika opasnost koja nam prijeti je takozvani „moderni“ i liberalni odgoj djece. Nemojmo olako obezvrjediti prokušane metode odgoja naših roditelja, djedova i baki, koje su se očito na nama pokazale uspješne, da bismo bezrezervno prihvatali neke nove, neprovjerene naputke. Ne mislimo pri tom da se treba držati one „batina je iz raja izašla“, ali zbog nepoštivanja one druge „dok si pod mojim krovom i dok te hranim slušat ćeš me“, svjedoci smo mnogih obiteljskih tragedija. Jasno, u svakom odgojnog procesu uvijek i trajno treba biti prisutan i onaj „čarobni začin“, ljubav. Nažalost, u posljednje vrijeme i škole kao ustanove prestale su biti odgojno-obrazovne i postale samo obrazovne, tako da sve ponovno ostaje na odgoju u obitelji.

Neprimjereni medijski sadržaji koje naša djeca neseletivno i bez kontrole gledaju, neograničen pristup internetu i razne igrice, također predstavljaju veliku opasnost. Danas, za razliku od nekad, možemo na prste nabrojati filmove, pa

i crtice, bez nasilja, s moralnom porukom pobjede dobra nad zлом, a edukativnih dječjih emisija više skoro da i nema. Štoviše, mediji kao „odgojitelji“ mogu neutralizirati i anulirati sva naša iskrena i mukotrpna nastojanja oko odgoja djece. Industrija zabave našu djecu beskrupulzno koristi za zaradu. „Ben-Ten“ na televiziji – „Ben-Ten“ na kiosku, „Gormiti“ danas na televiziji, a sutradan već skaču, mijenjaju boje, bore se i vješaju po izlozima trgovina. Ako ih ne kupiš i ne doneseš u vrtić nisi fora i nemaš se s kim igrati.

Za kršćansku obitelj i njenu izgradnju od presudnog je značaja molitveno-crkveni život. Obitelj kao Crkva u malom mora ostati privilegirano mjesto odgoja u vjeri i škola molitve. Velika bi greška bila da naša djeca dožive Crkvu kao jedino mjesto gdje se Boga moli. Molitva bi trebala prožimati sve segmente zajedničkog obiteljskog života: ustanjanje, blagovanje oko jednog stola, rad i počinak.

Nedjeljnu misu trebali bismo shvatiti kao zajedničko tjedno okupljanje onih ljudi koji svakodnevno u svojim domovima žive, misle i mole, odnosno, kao dan kad se mnogo malih kućnih crkava udružuje u jednu veliku Crkvu, zajednicu.

Druga braća i sestre, očevi, majke, djeco, bake i djedovi, ne možemo sakriti naše divljenje i duboko poštovanje prema vama, koji u ovim „ludim“ vremenima želite i nastojite da vaše obitelji postanu, budu i ostanu kršćanske.

Zahvala za 60 godina služenja

Svako vrijeme nosi svoje kušnje i izazove. Uza sve teškoće biti svećenik onda bio je ponos. Bila je to jedna živa zajednica koja se držala zajedno. Nakon Kanfanara deset godina bio sam župnik u Svetvinčentu, zatim devet u Kašteliru, deset u Umagu i generalni vikar biskupije Porečke i Pulsko od 1985. do 2004. Suvremeno društvo relativizira vrijednosti, održati vjerničku zajednicu na okupu je puno teže nego onda i biti svećenik danas je veliki izazov. Ali uz čvrstu vjeru, sve je moguće.

Razgovarao Željko MRAK

Užupnoj crkvi Svih svetih u Karođbi u nedjelju, 21. kolovoza, proslavljena je obljetnica svećeničke službe mons. Marijana Bartolića, koji je prije šezdeset godina - 12. kolovoza 1951. - bio zaređen u Puli. Euharistijsko slavlje, u rodnoj Karođbi, predstavio je slavljenik mons. Bartolić, a suslavili su mons. Ivan Bartolić, rodom iz Karođbe, te župnik Lindara, generalni vikar mons. Marijan Kancijanić, domaći župnik vlč. Atilije Krajcar i vlč. Lino Rakar, župnik u Zrenju. U homiliji koju je, po želji slavljenika održao generalni vikar Marijan Kancijanić, istaknuto je kako je Isus pozivao na suradnju svoje učenike „žetva je velika, a radnika malo...“, te kako taj poziv djeluje kroz povijest Crkve sve do danas.

Mons. Bartolić, rođen 26. ožujka 1928., odazvao se tom pozivu. Osnovnu školu završio je u Karođbi, klasičnu gimnaziju u Kopru, Poreču i Pazinu, gdje je 1947. godine maturirao. Bogosloviju završava u Rijeci i nakon teološkog studija postaje revan svećenik. Službovao je kao župnik u Kanfanaru, Baratu, Svetvinčentu, Juršićima, Kašteliru, Labincima, Umagu i Petroviji. Od 1984. godine, sve do umirovljenja 2004. godine, bio je generalni vikar biskupu mons. Antunu Bogetiću i mons. Ivanu Milovanu, te ostavio primjer uzornog svećenika. Godine 1994. imenovan je kapelanom Njegove Svetosti Ivana Pavla II.

Mons. Marijan Bartolić

Župljane Karođbe i sve nazočne, posebno mlade obitelji i mladež, propovjednik je potaknuo da ozbiljno poslušaju Isusov glas „žetva je velika...“ jer on upravo njih poziva na suradnju. Na kraju propovijedi zahvalio je slavljeniku mons. Marijanu Bartoliću za sve što je učinio na njivi Gospodnjoj i zamolio ga da nastavi i dalje djelovati jer je njegova pomoć itekako dragocjena.

Pročitana je i čestitka biskupa mons. Ivana Milovana u kojoj se slavljeniku zahvaljuje na njegovom plodnom pastoralnom radu. Na kraju euharistijskog slavlja, koje je uveličao župni zbor, uslijedilo je ljubljenje slavljenikovog križa i dijeljenje

spomen sličica. Za brojne je uzvanike priređen svećani ručak u restoranu u Motovunu.

U povodu ovog velikog jubileja razgovarali smo sa slavljenikom, mons. Marijanom Bartolićem.

L: Čestitamo Vam na ovom velikom jubileju, mons. Bartoliću. Recite nam što je za Vas značio i što znači svećenički poziv?

Dok sam bio dijete, u Karođbu je dolazilo mnogo bogoslova, kasnije svećenika te je iz tih susreta počela u meni tinjati želja da i ja jednog dana postanem svećenik. Među ostalima bili su tu vlč. Ivan Pavić i sluga Božji Miroslav Bulešić. Kroz ta druženja počeo sam se formirati te je svećenički poziv postao moje životno opredjeljenje i, hvala Bogu, u tom pozivu ostao sam punih šezdeset godina.

L: Prvo službovanje bilo je kao župnik 1951. u Kanfanaru, kada su bile svježe rane porača. Kakva su Vaša iskustva?

Maja prva župa gdje sam započeo svećeničku službu bila je župa Kanfanar koja je obuhvaćala i dvije kapelanije, Barat i Sošice. Zajedno sa mnom došli su i moji roditelji. Župu sam obilazio bicikлом, a u Barat sam zajedno s djecom, ministrantima, išao preko Drage i uvek se na tom putu molila sv. krunica. Možda jedna crtica iz toga razdoblja mojeg župnikovanja: moj je otac bio bačvar - kad su župljani čuli da bi mo-

Bogu i ljudima

glo doći do mojeg premještaja u drugu župu, rekli su da bi župa izgubila i vrsnog bačvara te sam u Kanfanaru ostao četiri godine.

L: Biti svećenik onda i danas, u svakojakim kušnjama i izazovima. Možete li usporediti ta vremena?

Svako vrijeme nosi svoje kušnje i izazove. Uza sve teškoće, biti svećenik onda bio je ponos. Bila je to živa zajednica koja se držala zajedno. Nakon Kanfanara deset godina bio sam župnik u Svetvinčentu, zatim devet u Kašteliru, deset u Umagu i generalni vikar biskupije Porečke i pulske od 1985. do 2004. Suvremeno društvo relativizira vrijednosti, održati vjerničku zajednicu na okupu je puno teže nego onda i biti svećenik danas je veliki izazov. Ali uz čvrstu vjeru, sve je moguće.

L: Nakon rata Istra proživljava svoje najponosnije, ali teške i mučne dane. Pariškom konferencijom 1947. i de jure priključuje se matici zemlji i postaje ono što je i oduvijek bila, sastavni dio Hrvatske. Najveća zasluga zato ide istarskom svećenstvu na čelu s mons. Božom Milanovićem. Imate li osobnih iskustava vezanih za te prijelomne događaje hrvatske Istre?

Pratili smo te događaje i s ostalim svećenicima sudjelovali na sastancima te davali svesrdnu podršku svećenicima koje je vodio mons. Božo Milanović u dokazivanju da je Istra bila i da po međunarodnom pravu mora pripasti Hrvatskoj. Hvala Bogu, uspjelo se u toj namjeri.

L: Mnogo se toga promjenilo u proteklih 60 godina. Nestala je jedna država i ideologija, barem deklarativno. Hrvatska je neovisna 20 godina. Kao svećenik i čovjek s velikim životnim iskustvom kako gledate na te promjene, na vjernički puk, društvenu transformaciju?

Slavlje dijamantne mise u Karlobag

Partijska je imala svoj cilj da odnosi budućnosti puk i udalji ga od vjere. Svakodnevno se osjećao taj prisak. Nepisano je pravilo bilo da se vojne vježbe (rezervnog sastava) tadašnje države održavaju nedjeljom i za velike blagdane. Za vrijeme moje svećeničke službe u Umagu jedne su mi nedjelje doslovno na oltaru uručili poziv za vojnu vježbu. Nakon mise otisao sam na vježbu i tamo zatekao poznanika čija je žena bila iz Karlobaga, koji je bio jedan od glavnih u organizaciji vježbe. Pitao me što ovdje radim. Objasnio sam mu o čemu se radi. Naredio je da mi se osigura prijevoz i vrati na župu. Takvo je vrijeme bilo, ali sve smo preživjeli.

L: Treba li nam kao narodu više samopouzdanja i vjere u svoje mogućnosti kako bi se ohrvali proklamiranom nametnutom stavu da se ništa ne može i da ništa nije vrijedno naše žrtve?

Narod treba ostati vjeran svojim idealima i treba čuvati nacionalni i vjerski identitet. Nikada ne treba gubiti nadu i vjeru i prepustiti se malodušnosti. Činiti dobro i to preno-

siti na druge, to je naša dužnost kao vjernika. Realno gledati na probleme, ali i biti optimističan.

L: Kako suvremenim jezikom progovoriti o sustavu vrijednosti koji nas je održao tijekom čitave povijesti koju kao hrvatski narod baštinimo?

Učimo svoju povijest, učimo čuvati i njegovati nacionalni i vjerski identitet. Treba živjeti svoje običaje i tradiciju, ne prihvataći sve što dolazi izvana kao nešto bolje i poželjnije. Potom, treba biti samokritičan u svemu što ne valja i treba preispitivati, ali ne smijemo se sramiti svojega kao manje vrijednog. Budimo ponosni na ono što jesmo onoliko koliko i svaki drugi narod.

L: Vaša poruka čitateljima „Ladonje“?

Pozdravljam sve čitatelje „Ladonje“ uz želju da list i dalje bude kvalitetan i dostupan svim ljudima dobre volje, kako bi i preko ovih stranica promovirali vrijednosti o kojima smo govorili!

Nauživamo se svaki put ovdje Marijine

Vjernički pogled na Istru, njezinog čovjeka i Crkvu u njoj, ispred sviju zala koja su je zatjecala i koja je zatječu otkriva: čitavu našu domovinu Hrvatsku i našu Istru u njoj, našu Crkvu, očuvali su ljudi vjere * Kad Mu bude govorila: zdravlja nemaju, kruha nemaju, djece nemaju, svećenika nemaju, prijatelja nemaju, mira nemaju... kao pastir Te molim, Istarska kućice moja, Crkvo preljubljena: Što god vam rekne, učinite; Što god nam rekne, učinimo! I, ma što da se dogodilo, volimo Crkvu!

U subotu, 3. rujna, drevno Trsatsko svetište primilo je u svoje okrilje mnogobrojne hodočasnike Porečke i pulske biskupije. Vjernici iz Istre stoljećima hodočaste Majci Božjoj Trsatskoj. I ove godine skupine hodočasnika iz Pule, Pazina, Rovinja, Vodnjana i ostalih istarskih mjesta, pješačile su znanim stazama kroz Istru, preko Učke gore do Trsata.

Svečano euharistijsko slavlje na Trsatu predvodio je porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan u koncelebraciji s brojnim istarskim svećenicima.

Biskupovu propovijed donosimo u cijelosti

Draga braćo i sestre, Porečko i pulska biskupija, naša Crkva istarska, našla je danas na Trsatu svoje utočište, baš kao što ga je prije više od sedamstotin godina ovdje našla i *Nazaretska kućica*. Iako su prošla stoljeća otkako pamte da je dom Svetе Obitelji, taj andeoski utemeljitelj ovoga svetišta, čudesno otisao s ovoga mjeseta, osjećamo da se na ovoj gori ipak zadržala sva milina njegova gostoprимstva. Ili bolje rečeno: zadržala se *milost* njegova gostoprимstva – izlivena i po čudotvornoj slici Majke Božje, trsatske *Majke Milosti*, koja se ovdje stoljećima časti.

Gdje je Marija, tu je i dom

Kao biskupijska obitelj u naraštaju dvadeset i prvoga stoljeća došli smo se ovdje

Biskup Ivan Milovan u procesiji

ogrijati na svetom ognjištu vjere. Svatko od nas dobro zna kojim je putem ovdje došao. Vi koji ste iz raznih krajeva Istre pješice došli do Trsata, išli ste starim stazama, noćili ste na poznatim mjestima, stali ste na Poklonu zagledani u Trsat, Gospinu goru. Danas ste se s pravom ponosno uspeli na nju. Vi, dragi bolesnici i požrtvovni njihovi pratitelji, stigli ste putovima utjehe kako biste se utekli Onoj koju častimo kao *zdravlje bolesnih*. Vi, župljani istarskih župa, predvođeni svojim svećenicima, slijedili ste putove svojega župnog zajedništva koje po vama i danas živi. Vi, obitelji s djecom, s ljubavlju ste prilagođavali svoje korake, manje i veće, da kao jedan stupite pred Gospu koja će zagovarati uspješan početak školske godine. Vi mladi, nošeni poljetom svojih godina, otkrivate nam da ste došli putovima koji se ulijevaju u cestu bolje budućnosti. Gledajući vas

ovde zajedno okupljene, vidim sliku kojoj je autor nitko drugi do naš nebeski Otac. Kako ju nazvati? Sama se dići svojim nazivom: *Istarska kućica* joj je ime, koja je poput *nazaretske*, našla danas svoje utočište na Marijinom Trsatu. Osjećamo toplinu božanskog gostoprимstva; smijemo se danas ovdje osjećati kao kod svoje kuće jer znamo: Gdje je Marija, tu je i dom.

Upravo smo se u Evanđelju osvjedočili da je Marija uvijek tamo gdje je kuća, gdje je dom. Mladenci u Kani Galilejskoj toga su dana zasnovali obitelj. I Marija je bila tamo. I Isus. I njegovi učenici. Međutim, čuli smo maločas jedan od najtežih dijelova Svetoga Pisma, koje ako se gleda ljudskim očima, u jednome svome dijelu čak može zvučati neugodno. *Ženo, što ja imam s tobom!* - kazao je Isus svojoj Majci nakon što mu je povjerila da je na svadbi ponestalo vina. Isprva, svatko bi ta-

blizine koja daje novu snagu

Biskup Ivan Milovan s okupljenim istarskim svećenicima

kav razgovor sina i majke na javnom mjestu mogao nazvati incidentom. No, bili bismo površni, okorjelo nepravedni prema istini kad bismo ostali na toj prosudbi. Zato, gledajmo danas sve očima vjere. Samo se kroz vjeru razotkrivaju sve površnosti, prokazuju laži i spoznaje istinu. Uvjeren sam da je bol s kojom je Isus izgovorio tu rečenicu neizmјerno veća od našeg možebitnog ogorčenja nakon što smo je čuli. Isus je upravo u tom trenutku, izgovarajući Ženo, što ja imam s tobom!, počeo svoje javno djelovanje koje je završilo okrutnim javnim mučenjem i javnim razapinjanjem na križu. Njegova muka, smrt i uskrsnuće doveli su do intimnoga otkupljenja svakog čovjeka, pa tako i do našeg. Taj put, to najbolnije hodočašće u povijesti svijeta, započelo je s odricanjem navezanosti na ovaj svijet, onoga ljudskog dijela u Isusu kao Bogočovjeku. Ne može za dijete biti većeg odricanja nego odvojiti se od najljepše i najčišće žene u povijesti svijeta, njegove ljubljene Majke, Bezgrešne Djevice Marije. Isus je u Kani Galilejskoj sam pokazao: tko me želi slijediti mora se odreći i oca i majke. No majka Marija gledala je na sve očima vjere. Svjesna je bila da je ta najžalosnija rečenica koju jedna majka može čuti zapravo bila javni početak

otkuljenja svijeta. Zato ju je u tom trenutku obuzela snaga duše koja *veliča Gospodina*. Baš tada, na toj svadbi, pred ondašnjom javnosti, Marija se iz zemaljske majke preobražava u Majku Spasiteljevu, Majku Crkve, što će se u punini ostvariti njezinim uznesenjem na Nebo. Na svadbi je pred svima prihvatala onu odgovornost koju je prije trideset godina u tišini potvrdila anđelu Gabrijelu: 'Neka mi bude po riječi twojoj'. Ovaj put Majka Crkve govori: *Što god vam rekne, učinite!* Posljedica čuda u Kani Galilejskoj, te čudesne preobrazbe vode u vino, danas živi u svima nama ovdje otkupljenima, po Kristovoj žrtvi otkupljenima i preobraženima u poziv da budemo djeca svjetla, sol zemlje i svjetlost svijeta.

Pogledajmo našu Istru očima vjere

Sime se, braćo i sestre, na toj svadbi možemo najviše poistovjetiti? Među sudionicima događaja u Kani ne smiju se previdjeti važne osobe: sluge. Majka je baš njima poručila: *Što god vam rekne, učinite.* Što bi se dogodilo da su sluge odmahnule rukom na prilično neobičan zahtjev jednoga gosta na svadbi, da nisu ulile vodu u posude, da su odbile odnijeti tekućinu ravnatelju stola? Čudo se, dakle, dogo-

dilo jer su sluge, ti najniže rangirani sudionici svadbe, oni maleni, imali vjere. Svadba je spašena od propasti jer bilo je među najmanjima povjerenja u Isusa! Shvatimo li tu svadbenu gozbu kao život sâm, onda je jasno: život će nam biti spašen, osobno, u obitelji i Crkvi, budemo li imali vjere, budemo li, poput poslužitelja činili *što god nam rekne*. Tragajmo danas za tom vjerom, čeznimo je, žudimo je, živimo je!

O, kako kao vjernici volimo dolaziti na Trsat. Naužimo se svaki put ovdje Marijine blizine koja daje novu snagu. Nitko od nas ne može biti ravnodušan kad god, Njezinim zagovorom osnažen, obnovljene vjere, s vidikovca trsatske tvrđave vidi Istru, naš mili zavičaj. Volimo ju dok smo u njoj, a vjerujem da nas sve obuzme ponos kad ju pogled obuzme iz daleka. Tamo su naše obitelji, naše kuće, naši gradovi i sela sa svojim crkvama, naše livade, oranice i šume, naše more.

Ipak, pokušajmo danas pogledati našu Istru očima vjere, njezinu povijest i sadašnjost, njezinu budućnost. Dovoljno smo hrabri i da se danas uočimo sa svime što ju je pokušavalo naružiti u njezinoj ljepoti, u njezinom ponosu. Tu gotovo da se nazire tužno pravilo. Ne čini li se i vama, dragi vjernici, da svaki put kad je netko želio ostvariti svoje

ciljeve na štetu našega naroda u Istri, najprije pokušao ubiti vjeru u ljudima, zatomiti glas Crkve? Nije li se domoljublje ubijalo zabranama hrvatskoga jezika pa čak i u liturgiji? Još gore: Nije li zbog čiste vjere i zdravoga narodnog osjećaja ubijen naš brat, sluga Božji svećenik Miroslav Bulešić? Nisu li iz istih razloga pod zastavama različitih ideologija ponore istarske zemlje ispunila tjelesa pravednih muškaraca i žena kojima se do danas ne zna za grob? Nije li Istra sustavno tijekom druge polovice dvadesetog stoljeća napadana upravo u temeljne vrednote, one kršćanske? Nije li se sustavno radilo na rušenju povjerenja naroda u Crkvu, koja ju je sa svojim pastirima, svećenicima i naronom nastojala očuvati?

I budućnost će nekoga također povesti na trsatski vidikovac. Pogleda li taj očima vjere povijest Istre naših dana, ovu koja se sada događa, hoće li vidjeti bitno drukčiju sliku? Koliko je danas suvremenih oblika zatomljavanja vjere kojima su posljedica ravnodušnost među ljudima, razorenost obitelji, tuga, depresija, beznadnost, samoća? Hoće li gledatelj iz budućnosti doista mirno moći reći da u naše vrijeme više nije bilo nikakvih ugrožavanja? Hoće li moći iskreno kazati da je naša Crkva uživala temeljno poštovanje i razumijevanje? Hoće li moći ne vidjeti suptilna poigravanja s njezinom sadašnjosti i budućnosti čitavoga naroda?

Vjeru žele ubiti oni koji vjere nemaju

Zadržimo se još na trsatskom vidikovcu, pogledajmo otkud dolaze sve te ugroze. Vjeru nastoje ubiti uvijek oni – pojedinačno ili organizirani – koji vjere nemaju. To znači da su u njima ljubav i nada na umoru, kao i sve vrednote koje iz njih izviru: bogoljublje, čovjekoljublje i domoljublje. Samo oni kojima je pustoš u srcu mogu širiti mrtvilo. No ne odustajemo, kao Crkva vjerujemo i dalje u njihovo obraćenje. Neka Majka Milosti kaže

Okupljeni vjernici na Trsatu

svome Sinu: *Vjere nemaju!* Koje li sreće da se među njima nađe pokoj vjerni poslužitelj, koji će uliti vodu u posude i biti otvoren čudu!

Draga braćo i sestre, kad bismo upali u beznađe ne bismo bili dostojni zvati se kršćanima. Vjernički pogled na Istru, njezinog čovjeka i Crkvu u njoj, ispred sviju zala koja su je zatjecala i koja je zatječu otkriva: čitavu našu domovinu Hrvatsku i našu Istru u njoj, našu Crkvu, očuvali su ljudi vjere. Zahvaljujući njima možemo zajedno s hrvatskim pjesnikom zavapiti: Osamstoto minu ljetu, Što je mlate sa svih strana, Što je lome i drmaju Burni vali i oluje. Slomila se, prgnula se: Na pijesku je - al još tu je!

Al' još tu je! Svaki put kad se vjeru u našem narodu pokušalo zatomiti ona je rađala nove plodove. Zato sam danas kao pastir radostan jer vidim naraštaje onih koji su, poput slугa u Kani, činili što god im je rekao. I nisu prestajali voljeti Crkvu. Vidim s ovoga mjesta da će nas održati oni kojima je ljubav nehinjena, koji prijanjaju uz dobro, ljube se pravim bratoljubljem, poštuju jedni druge, u revnosti su hitri i gorljiva duha, vidim ih kako služe Gospodinu! Bore se protiv zla u nadi radosni,

a u nevolji strpljivi. Blagoslivlju svoje progonitelje! Dokle god je među nama onih koje ne zanosi ono što je visoko a privlači što je ponizno, točit će na Njegovu riječ vodu u glinene posude i bit će otvoreni čudesnome zahvatu Božjem!

Draga braćo i sestre, na ovoj misi sudionici smo gozbe Jaganjčeve u Kani trsatskoj. Došli smo jer smo Ga gladni, jer žđamo za Njim. Došli smo ga slušati da se ne stidimo, s njime raditi, da ne grijěsimo. Majka Milosti je s nama, ona nas zagovara, znamo da svome Božanskom Sinu otkriva prošnje s kojima je svatko od nas došao na ovo slavlje. Kad Mu bude govorila: zdravlja nemaju, kruha nemaju, djece nemaju, svećenika nemaju, prijatelja nemaju, mira nemaju... kao pastir Te molim, Istarska kućice moja, Crkvo preljubljena: Što god vam rekne, učinite; Što god nam rekne, učinimo! I, ma što da se dogodilo, volimo Crkvu!

Zagledani u čudotvornu sliku Majke Božje molim Te, Majko Milosti, svrni one svoje milostive oči na nas te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagoslovjeni plod utrobe svoje! O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo! Amen.“

Vjeronauk mora otvarati oči i voditi prema Kristu

PAZIN Katehetski dan Porečke i puliske biskupije održan je 1. rujna u župi Sv. Lucija kod Pazina. Pozivu se odazvalo osamdesetak sudionika, vjeroučitelja laika, svećenika, redovnika, redovnica, župnih kateheti, odgajateljica u vjeri u predškolskim ustanovama i studenata teologije. Susret je počeo molitvom koju su animirali pazinski vjeroučitelji. Riječi pozdrava i dobrodošlice uputio je na početku župnik Maksimiljan Ferlin, koji je ujedno kratko predstavio župu. Nazočne je zatim pozdravio biskup Ivan Milovan, istaknuvši veličinu poslanja vjeroučitelja te zazivajući Božji blagoslov na sav rad Crkve na katehetskom planu na početku nove školske godine.

Predavanje "Dvadeset godina vjeronauka u školi – pokušaj procjene i pers-

pektiva" održao je dr. Milan Šimunović iz Rijeke. Govoreći o suodnosu vjeronauka i župne kateheze, predavač je istaknuo kako vjeronauk mora "otvarati oči i voditi prema Kristu", a da bi to mogao potrebna je tzv. umreženost odgojnih čimbenika – obitelji, župne zajednice i škole. Vjeronauk i župnu katehezu ne smijemo dijeliti do te mjere da to jedno s drugim nema veze.

Nadalje, govoreći o liku vjeroučitelja, predavač je istaknuo da on mora biti "biće u odnosu", znati se staviti na put s današnjim bogotražiteljima, znati "pričati svoju vjeru". Govoreći o župnoj katehezi kao "motoru župne zajednice" i važnosti malih katehetskih skupina, ne samo u župi nego i u obiteljima, Crkva odnosno župna zajednica kao odgajateljica vjere, pozvana je da hrani svoju djecu svojom vlastitom

vjerom, ona mora biti promotor rasta u vjeri, a ne njezina kočnica, naglasio je predavač. Pozvani smo gledati naprijed, poput Abrahama "napustiti zemlju nekih postignutih sigurnosti, metoda rada..." i kročiti prema novoj od Boga obećanoj zemlji. Proces preobražaja prema autentičnoj koncilskoj pastoralnoj reformi i u našem drugaćijem vremenu bit će moguć ako imamo jakevjere, zaključio je dr. Šimunović.

Nakon rasprave, u drugom dijelu katehetskog dana predstojnik Katehetskog ureda mons. Vilim Grbac dao je vjeroučiteljima okvirni plan rada u predstojećoj godini. Usljedila su izvješća s netom održanih Katehetskih ljetnih škola u Zagrebu i Splitu te su podijeljeni mandati novim vjeroučiteljima. (L)

Koncert svetoj Eufemiji

ROVINJ U nedjelju, 4. rujna, u Rovinju je održan 8. koncert popularne duhovne glazbe uoči blagdana zaštitnice grada svete Eufemije.

Većina sudionika koncerta stigla je u Rovinj u subotu i u pratnji svojih domaćina, organizatora Vesne i Davora Terzića, razgledala grad. U nedjelju je u Franjevačkom samostanu upriličen ručak kojeg su domaćini pripremili uz pomoć članova zbora mlađih sv. Eufemije, Udruge sv. Vinka Paulskog, Apostolata molitve i župnih animatora, a sve to blagoslovio fra Mate Trinajstić.

Svečano misno slavlje u crkvi Sv. Eufemije svojom su pjesmom animirali sudionici koncerta, a predvodio je rovinjski župnik Milan Zgrablić.

Koncert na glavnom gradskom trgu počeo je u 20.30 sati. Nastupili su Eleonora Dobrović, Patrizia Sfettina Jurman, Valentina Jurić, Davor Tezić i Zbor mlađih svete Eufemije.

S koncerta svetoj Eufemiji

Nakon domaćih snaga na pozornici su se izmjenjivali gosti: Maja Tadić iz Rijeke, Grupa "Poklón" u sastavu Danijel Damjanović, Andjela Jeličić i Kristina Jurman Ferlin te VIS "Novo Svitnje" iz Zagreba.

Ni pljusak pri kraju koncerta nije umanjio razdrganost i slavljeničko raspoloženje velikog broja publike koja je ispunila trg. Voditeljsku palicu i ove su godine zajednički držali Vesna Terzić i Slavko Nedić. (L)

Sveti Petar u Šumi čuva starodrevnu crkvenu pjesmu

Na placi u Sv. Petru u Šumi

SV. PETAR U ŠUMI Razlijegala se pjesma starodrevna, glagoljaška u župnoj crkvi Sv. Petra i Pavla i supetarskim placom treće subote u kolovozu. Četvrtu godinu zaredom okupili su se crkveni zborovi i pjevači u Svetom Petru u Šumi da pokažu bogatstvo i raznolikost hrvatske sakralne pjesme. Raduje činjenica da se u Istri ponajviše njeguje i čuva glagoljaška baština, a ovaj događaj u koji se aktivno uključuju i mlađi naraštaji zorno svjedoči o tome.

Na početku programa, CD „Starohrvatska misa iz Punta na otoku Krku“ predstavili su Bruno Krajcar, producent i urednik ovog izuzetno vrijednog glazbenog materijala, David

Ivić, zaslužan za dizajn, te Livio Marijan, etnolog i pučki pjevač iz Zadarske nadbiskupije. Na CD-u je staroslavenska misa koju je 2000. snimio Massimo Chiavalon, u izvedbi Mješovitog pjevačkog zabora župne crkve u Puntu, uz pratnju fra Ive Perana na orguljama, te Franje Žica i Marijana Orlića na soplama. Tom prigodom pročitan je tekst akademika Josipa Bratulića o pučkoj glazbi i fra Ivi Peranu, a Livio Marijan osvrnuo se na hrvatsko

glagoljaško bogoslužje kao jedne od najautentičnijih sastavnica hrvatske kulturne baštine. Glagoljaštvo i mise na narodnom jeziku sve do Drugog vatikanskog koncila posebnost su Hrvata. Time se omogućilo potpuno sudjelovanje puka koji je svoju pučku pjesmu prenio u crkveno bogoslužje i njome na svom jeziku slavio Boga. U pjesmama glagoljaške liturgije sačuvana je starija pučka pjesma iz koje se kasnije razvilo danas opet popularno klapsko pjevanje.

Usljedila je misa kojom su prigodom pjevale crkvene pučke pjevačice iz Bosanske Posavine te Ivica Dundović i Livio Marijan.

Na placu pred supetarskom crkvom domaći crkveni zbor je pjesmama „Kad izađe Izrael iz Egipta“ i „Mariju vijek ljubit“ otvorio četvrtu „Mašu po starinski“. Usljedili su nastupi: ženski zbor „Lavanda“ iz Novigrada s pjesmama „Slatko srce Isusovo“ i „Ja sam mlada Hrvatica“, župni zbor iz Marčane otpjevao je pjesme „Aganče Božji“ i „Sveti Anton“, crkvenu pučku pjesmu iz Marčane, a dalmatinske pučke napjeve „Prislavna Božja Mati“ i „Puće moj“ izvele su Vesna Vuković i Dragica Novosel iz Svetica. Medulinski župni zbor predstavio se pjesmama „U se vrime godišća“ i „Dan od gnjeva“, žminjski je zbor otpjevao „Stala plaču tužna mati“ i „Blago čovjeku koji se boji Gospodina“, a gošće iz Preloga „Veseli dan nam je nastal“ i „O prečista ti Marija Djevica“. Potom su nastupili Ivica Dundović i Livio Marijan, koji su oduševili publiku izvedbama „O jaziče spivaj virno“, „Gorko civili sužanj Vladimire“, „Gospin plač“, „Dan gnjeva“ („Requiem“) i „Iz dubine“. Nakon trviškog župnog zbora s „Psalmom iz trviške velike večernje“ i crkvenih pučkih pjevačica iz Bosanske Posavine koje su pjevale „Stala Majka pod raspelom“ i „Šetala se šetala Sveta Diva Marija“, dvojac Ivica i Livio zaključio je ovogodišnji četvrti susret „Maše po starinski“ otpjevavši „Oče naš“, „Zdravo Marijo“ i „Slava Ocu“. (L)

Na otvaranju "Maše po starinski"

Proslavili zlatni pir

PULA Na blagdan Gospe snježne i Domovinske zahvalnosti, svetu misu zahvalnicu za 50 godina braka proslavili su Stjepan Glad i supruga mu Mafalda rođena Perčić. Slavlje je upriličeno u crkvi Krista Spasitelja na Velom Vrhu kod Pule. Slavljenici su bili okruženi sa svojih petero djece i njihovim obiteljima s jedanaest unučadi i dva prounuka. Kćerke su od djetinjstva svirale i pjevale na misama u ovoj crkvi pa su

nakon puno godina to isto učinile sada na čast i radost svojih roditelja, a unuci su čitali misna čitanja.

Stjepan i Mafalda sklopili su brak 5. kolovoza 1961. u crkvi i župi Sv. Josipa u Puli. Na Veli Vrh su se doselili 1973. godine. Bili su i ostali nepokolebljivi, ustrajni, praktični vjernici kojih nikakve kušnje nisu uspjele otkloniti od nepokolebljive vjernosti Kristu. (Bib)

Obitelj Glad

Početak školske godine u Pazinskom kolegiju

PAZIN Nakon svete mise u povodu početka nove nastavne godine u Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji, 5. rujna, koju je predvodio biskup Ivan Milovan, predavanje „Promjene klime“ održala je mr. sc. Marijana Petir, profesorica biologije i ekologije, dipl. teologinja, zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica saborskog Odbora za zaštitu okoliša.

Ona je istaknula je da je Hrvatska kao potpisnica Kyotskog protokola i kao kandidatica za članstvo EU-a preuzela mnogobrojne obveze te da EU na globalnoj razini nastoji smanjiti emisiju stakleničkih plinova. Napomenula

je kako se procjenjuje da će borba za ublaženje klimatskih posljedica ili oporavak od šteta izravno ili neizravno uzrokovanih posljedicama globalnog zatopljenja utjecati na gospodarski razvoj svih zemalja.

Opisala je brojne načine na koje se i škole mogu uključiti u akciju promicanja održivog razvoja. Racionalizacija troškova grijanja, štednja vode i struje, odgovoran odnos prema materijalnim dobrima... Osim toga, trebamo osjećati još i veću odgovornost prema svojoj baštini zbog visoke cijene nacionalne slobode i neovisnosti, poručila je Marijana Petir. (L.)

Preminuo don Adriano Campitelli

TRST U ponедjeljak, 22. kolovoza, crkva Svete Terezije od Djeteta Isusa u Trstu primila je posljednji put don Adrijana Campitellija, svećenika tršćanske crkve i vikara ove zajednice kroz više od trideset godina, preminulog 17. kolovoza. Mons. Giampaolo Crepaldi, nadbiskup Trsta, koji je predvodio euharistiju, u homiliji je ocrtao duhovni profil don Adriana. S njim su koncelebrirali mnogi svećenici, porečki i pulski biskup u miru mons. Antun Bogetić, te svećenici vlč. Marijan Bartolić i vlč. Alojzije Baf, kolege iz sjemeništa don Adriana.

Adriano Campitelli rođen je u Balama 22. rujna 1927. Mons. Bogetić se prisjetio gostoprimestva mame Marije, kojoj je bilo drago zbog svećeništva njezina sina. I obitelj Campitelli je proživjela dramu odlaska poslije rata. Adriano je primljen u sjemenište u Vicenzi i potom u Rimu na teologiju u kolegiju Lombardo. Za svećenika je zaređen 28. lipnja 1953.

Bio je revan svećenik koji je znao razgovarati s mladima. Prije završetka teoloških studija doživio je tešku prometnu nesreću. Bio je župni vikar u crkvi Svete Terezije, neumoran u isповijedajući, posvećen Mariji. U prigodi njegova svećeničkog jubileja, mons. Ravignani ga je 2003. imenovao počasnim kanonikom katedralnog kapitola Sv. Justa. Počiva na groblju sv. Ane u Trstu. (F. RABAK)

Ponosni smo jer njegov smo rod,

Ime Miroslava Bulešića i njegov zagovor kod Gospodina održao nas je zajedno u biskupijskom jedinstvu i jedinstvu s čitavom Crkvom. Tko želi razumjeti Crkvu u Istri, istarskoga čovjeka, mora se zagledati u život Miroslava Bulešića. Život don Mira, ali i mi danas ovdje okupljeni, svjedočanstvo su te vrste jedinstva i zajedništva koje jedino ima šansu, rekao je u propovijedi biskup Ivan Milovan.

Biskup Ivan Milovan i svećenici na obilježavanju obljetnice mučeništva Miroslava Bulešića

SVETVINČENAT Ove godine obilježava se 64. obljetnica mučeništva sluge Božjega Miroslava Bulešića. Na taj spomen održana je sv. misa 24. kolovoza u Svetvinčentu u crkvi u kojoj počivaju zemni ostaci don Mira, rođenog u ovoj župi. Euharistiju je predvodio porečki i pulski biskup Ivan Milovan, a suslavili su generalni vikar mons. Marijan Kancijanić i viceposlata Kauze sluge Božjega, mons. Vjekoslav Milovan, u zajedništvu s istarskim svećenicima. Vlč. Miroslav Bulešić ubijen je u Lanišću, na blagdan sv. Bartola apostola, 24. kolovoza 1947., prigodom slavlja sakramenta svete potvrde.

Pozdravljajući okupljene, biskup Milovan je napomenuo da je sluga Božji, don Miro, duboko ukorijenjen u sudbinu

svoga naroda i Crkve. „Tko ulazi u ovu crkvu u hodu do svetohraništa ne može zaobići grob Miroslava Bulešića. Brani svetohranište svojim grobom naš don Miro jednako kako ga je od razularenih komunista branio životom dan uoči svoje mučeničke smrti u buzetskoj crkvi. Može doduše netko prolazeći pored groba našega sluge Božjega okrenuti glavu, može i zažimiriti, može ga u sebi i javno negirati, no ne može ga zaobići. On je tu, on je činjenica, on opominje, on i danas čuva ono najvrednije: jučer je to bilo Tijelo Kristovo pod prilikom kruha, a danas je to naša Crkva, danas smo to mi kao mistično Tijelo Kristovo. Jednako tako, tko se god danas usuđi govoriti o Hrvatskoj, tko se odvajači vrednovati njezinu povijest, tražiti razloge zašto smo se održali kao vjernički narod, zašto nismo usred zastrašujućih

ideologija 20. stoljeća satrti, razorenii, izbrisani, ne može zaobići ni Miroslava Bulešića. Ponosni smo, jer njegov smo rod, baštinici njegova zagovora. Danas ga se Crkva porečka i pulska sjeća, na današnji ga dan na poseban način slavi i stavlja kao uzor našem naraštaju, iščekujući dan kada će Crkva njegovo ime staviti na čast oltara, proglašiti ga blaženim“, rekao je mons. Milovan.

U nastavku je, među ostalim, biskup rekao: „Ni u trenutku najstrašnije smrti nije prestao biti Kristov, potvrdivši životom svoju glasovitu poruku: Moja osveta je oprost! Danas crpimo snagu iz te Bulešićeve poruke. Bulešićovu snagu govora oduzeli su tek kad su zakrvavili nož njegovom mučeničkom krvlju. U trenutku eskalacije mahnitoga i podivljaloga zla, Crkva u Hrvata ostala je bez toga Kristova govornika. Nastupila je tada neviđena snaga nebeskoga zagovornika, jer samo čudo Božje i zagovor

Grob Miroslava Bulešića u Svetvinčentu

baštinici njegova zagovora

Memorijalna zbirka u Svetvinčentu

sluge Božjega Mira može objasniti da se istina o njemu u našoj Crkvi prenosiла a da se njegovo ime nije smjelo misliti, a kamoli spominjati. I tako je don Miro nastavio živjeti u šapatu njegovih kolega svećenika, u sobama pazinskih sjemeništaraca, istarskih bogoslova, u nečujnom jecanju usana hrabrih istarskih očeva i majki, njegovih župljana, prijatelja koji su djeci potiho prenosili istinu da je na ovoj zemlji živio čovjek Božji koji se borio za Božju stvar. A bio je naš. Zato se šutnje ne bojimo jer ona ne može ugušiti istinu. Štoviše, znamo da se i šuteći suobličujemo s Kristom, a tada na prijestolje zasjeda Istina. Ime Miroslava Bulešića i njegov zagovor kod Gospodina održao nas je zajedno u biskupijskom jedinstvu i jedinstvu s čitavom Crkvom. Tko želi razumjeti Crkvu u Istri, istarskoga čovjeka, mora se zagledati u život Miroslava Bulešića. Život don Mira, ali i mi danas ovdje okupljeni, svjedočanstvo su te vrste jedinstva i zajedništva koje jedino ima šansu. Time se vodio naš don Miro, kao i njegov suvremenik bl. Alojzije Stepinac. Povijest im je dala za pravo te se pokazalo da svi koji pozivaju na jedinstvo i zajedništvo, ako nemaju pred

sobom lik Isusa Krista i njegovo istinsko slijedeњe neće opstati, ne mogu opstati. On nas uči da opstajemo uvijek onda kada nam je Krist u središtu.“

Porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan homiliju je zaključio molitvom: „Slugo Božji Miroslavu Bulešiću, dragi svećeniče ove naše Crkve, prati nas i dalje svojim zagovorom da ne

skrenemo s tvojega puta. I kad svaki od nas u susretu s Kristom podnoseći zadnji račun bude upitao: „Odakle me poznaješ?“ koje sreće da nam Krist odgovori: Poznajem te, dijete moje, iz Crkve u Hrvata, Crkve Stepinčeve i Bulešićeve, Crkve koja nikad nije dopustila da se oskvrni Svetohranište“. (T. M.)

Rodna kuća sluge Božjega Miroslava Bulešića u Čabrunićima

Mala Gospa na Trsatu

RIJEKA Proslava blagdana Male Gospe, 8. rujna, u svetištu Majke Božje Trsatske tijekom cijelog dana privukla je brojne Marijine štovatelje iz Rijeke i okolice. U prijepodnevnim satima slavljeni su mise, a u Perivoju Gospe Trsatske dijeljen sakrament pomirenja. Hodočasničku procesiju s večernjom misom predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić.

Obraćajući se brojnim trsatskim hodočasnicima prvi put otkako je sa službe dubrovačkog biskupa izabran na mjesto pastira Crkve u Zadru, mons. Puljić istaknuo je kako nam je Bog darovao Mariju kao uzor, osobito svim ženama i majkama, čega trebamo biti osobito svjesni danas u vremenima velike krize dostojanstva žene i majčinstva. Upoznao je vjernike s primjerom sv. Gianne Berette Molle, zaštitnice trudnica i djece, koja je žrtvom vlastita života podarila život svome djetetu, a za što je duhovnost, kako kaže zadarski nadbiskup, crpila iz mise, čitanja Biblije, molitve i pomaganja bližnjima.

Žene i majke koje prihvataju Mariju kao zaštitnicu i zagovornicu, a žrtvom i molitvom hrane svoju djecu, duša su naroda, stožer života i budućnosti, poručio je mons. Puljić, pozavavši brojno vjerničko mnoštvo da pred likom Majke Božje Trsatske mole za sve obitelji, osobito očeve i majke da budu dostojni roditeljskog poziva, kao i sve zavedene žene koje ne drže do svoga dostojanstva. (IK4)

Okupljeni vjernici na proslavi Male Gospe

Proslava blagdana Uznesenja Marijina

POREČ U drevnoj Eufrazijevoj bazilici u Poreču, koja je posvećena Uznesenju Marijinu, euharistijsko slavlje na blagdan Velike Gospe predvodio je porečki i pulski biskup Ivan Milovan. U propovijedi je istaknuo da je ovaj blagdan najstariji i najveći blagdan Majke Božje, u njemu slavimo njezinu konačnu pobjedu, proslavu i uznesenje tijelom i dušom u nebesku slavu. Vjernici taj blagdan često nazivaju 'ljetni Božić' ili 'ljetni Uskrs'.

Mons. Milovan je napomenuo da se ovaj blagdan odnosi na sve nas. Marija je slika Crkve, nazaretske obitelji, ona nam je putokaz. Govoreći o uznesenju Marijinom kao radosnoj vijesti o životu, o sudsbi koja je u konačnici

sudbina svakoga od nas, biskup Milovan je naglasio da je Marija prva koja je u potpunosti uspjela kao osoba, po zasluzi smrti i uskrsnuća Isusa Krista. „Marija je slika i početak budućega savršenstva. Ona je majka Isusa Krista, glave čovječanstva, Majka Crkve, rodila nam je Spasitelja. Ona nas sigurno prati kroz povijest. Ne bi bilo Lurda, ne bi bilo Fatime i mnogih drugih svetišta kad Marija ne bi pratila hod Crkve kroz povijest“, rekao je mons. Milovan.

Osvrnuvši se na kušnje, izazove i napasti kojima je izložen čovjek u sekulariziranom svijetu, u kojem se često donose zakoni protivni Božjem zakonu, a zlo se čak više ne skriva, već paradira, biskup je pozvao na

Evangelje koje govori o potrebi za životom, za srećom, ali na drugi način. Pronaći sreću u služenju, izaći iz svoje sebičnosti, sve činiti da bude više dobra. To je smisao, radost i ispunjenje života. „U borbama smo života; nitko nije izuzet iz tako zahtjevnoga boja. Marija sudjeluje u toj borbi koja se vodi kroz svu povijest čovječanstva. Slušati, vjerovati Bogu, i služiti. Djevica Marija je uzor i slika svima nama. Ona je službenica Gospodnja. S njom možemo reći: 'Neka mi bude po tvojoj volji, želim vršiti volju tvoju svaki dan, u obitelji, na poslu...' Neka Marija i nama bude znak nade, Crkvi i svijetu službenica Božja, kao i svima nama pomoćnica i zagovornica“, zaključio je biskup Milovan. (T. M.)

Krbavsko polje – svehrvatsko groblje

Danas želimo gledati cijelu hrvatsku povijest kao jedno polje. Na njemu pronalazimo dosta onih kojima je bilo uskraćeno pravo na grob, jer su njihove kosti završile po raznim jamama. I te suhe kosti naših predaka želimo danas blagosloviti, ma gdje one bile.

UDBINA Prvi dan trodnevnice uoči proslave Dana hrvatskih mučenika i posvete Crkve hrvatskih mučenika održan je 7. rujna na Udbini. Nakon mise u čast hrvatskog mučenika sv. Marka Križevčanina, povorka na čelu s gospićko-senjskim biskupom Milom Bogovićem i udbinskim župnikom Nediljkom Knezovićem zaustavila se na platou prema Krbavskom polju i nakon blagoslova krenula prema Memorijalnom parku koji je izgrađen kraj crkve.

“Krbavsko polje je najveće hrvatsko groblje. Palo je oko deset tisuća branitelja u nekoliko sati i mnoga su tjelesa dugo stajala nepokopana. Zato smo najprije blagoslovili to groblje - Krbavsko polje. Možda je ovo prvi put da se blagoslovuje to groblje”, istaknuo je biskup. Nakon oslobođenja od Turaka ponad Krbavskog polja sagrađena je crkve Sv. Nikole. Pokojni župljeni pokapani su u crkvi i na groblju kraj nje. Ta je crkva srušena a na njezinom mjestu bio je sagrađen ugostiteljski objekt. Prilikom gradnje, kosti pokojnika iz crkve i iz groblja završili su u nasipu. Kada smo na tom mjestu obavljali pripremne radove za CHM naišli smo na njih, skupili i pohranili u grobnicu nad kojom će ubuduće biti oltar na otvorenom, rekao je biskup Bogović, te pojasnio: “Uz ostatke crkve Sv. Nikole uređujemo Memorijalni park s Vukovarskim križem, simbolom stradanja u Domovinskom ratu. Uz njega ide ogradni zid na koji ćemo staviti spomen kamenje s raznih hrvatskih stratišta u domovini i inozemstvu. Neće to biti zid plača, nego zid ponosa i zahvalnosti onima

Crkva hrvatskih mučenika u Udbini

koji su umirali da bismo mi živjeli”.

“Danas želimo gledati cijelu hrvatsku povijest kao jedno polje. Na njemu pronalazimo dosta onih kojima je bilo uskraćeno pravo na grob, nego su njihove kosti završile po raznim jamama. I te suhe kosti naših predaka želimo danas blagosloviti, ma gdje one bile. Apeliramo na cjelokupnu društvenu javnost da te kosti neznanih stradalnika, gdje god se one pojave, nađu svoj

smiraj te kršćanski i ljudski pokop podno ove Crkve hrvatskih mučenika na Krbavskom polju u jednom svehrvatskom grobu”, zaključio je biskup.

Župljeni Udbine i drugi vjernici s posebnim ganućem pratili su misno slavlje i obred blagoslova Memorijalnog parka, prisjećajući se onih iz njihove obitelji i rodbine za čiji grob se ni danas ne zna, među kojima je i 1804 “nestalih” u Domovinskom ratu. (IKA)

Roč – srce i kolijevka

Prolazi peta godina župnikovanja vlč. Dalibora Pilekića, povjerenika za pastoral mladih Porečke i pulske biskupije, koji je tu u župi sv. Bartola naslijedio petogodišnji mandat vlč. Milana Blahe. Prije njega pet godina župnikom bijaše vlč. Mladen Matika, a gotovo pola stoljeća (1947. – 1997.) Ratislav Udovičić.

Piše Tomislav MILOHANIĆ

Usklik oduševljenog štioca, upisan na zadnjoj stranici „Novakovog misala“: *Vita, vita! Štampa naša gori gre!* Tako ja oču, da naša gori gre. 1482. meseca ijuna 26. dñi. To be pisano v grade Izule. To pisa Juri Žakan iz Roča. Bog mu pomagai i vsem ki mu dobro ote, postao je opće mjesto i ističe Roč kao nezaobilazno mjesto naše povijesti i kulture. Naime, za Roč je vezana priprema za tisak prve knjige na hrvatskom jeziku - „Misal“ iz 1483. godine. A pola tisućljeća poslije toga poeta, Prijatelj Roča, zapisa ove stihove:

Kroz glagoljaški veo trajnosti prosinu.

Hrptom brda židine se ročke steru;

Kamena slova nazubljivju davninu,

Žilama krijepe ufanje i vjeru.

Kavalkada traje. Procesija ab ovo.

Nisu knjizi užalud preklopljena uba,

Svetog Bartola, Antuna živo slovo

Abecedarijem zbori: Bit će Kruha!

Sloj na sloju jaš, tajna još se troši;

Freske smjelo, ždušno objaru pretaću.

Zgažen crv i Job ne očekuju plaču,

Ni da se pretvore u cekine groši.

Već azbukvar titra virtualnim webom,

A mir srem taknut žakorači nebom.

Roč je naseljen još u pretpovijesti; pratimo kontinuitet naseljavanja od neolitika. Jedan od posebnih kurioziteta jest taj da se

Gradska vrata u Roču

u neposrednoj blizini Roča nalazilo rimsко naselje Rim u kojem je u 6. st. podignuta crkva posvećena sv. Mauru, prvom porečkom biskupu i mučeniku. U srednjem vijeku bijaše Roč utvrda. Povjesna vrela prvi put spominju Roč kao Ruz (1064.), u darovnici kralja Henrika IV. i Ronz (1102.), kaštel u sastavu Istarske marke. U ročkom grbu čitamo glagoljskim slovima Roč i godinu 1064., u sredini grba je lik sv. Bartola zaštitnika grada, jedna kula i glagoljsko slovo „S“ („slovo“), što upućuje na obližnju „Aleju glagoljaša“.

Roč je od 13. st. kolijevka glagoljaštva u Istri i značajno središte glagoljaške književnosti, u kojem djeluju znameniti glagoljaši Šimun Greblo, Juri Žakan, Jeronim Greblo... Među ostalim knjigama tu se čuvaju Brevijar Vida Omišjanina i

Misal Bartola Krbavca. Gradić Roč je proglašen i zaštićen kao spomenik kulture od izuzetnog značaja, a posebne atrakcije su: srednjovjekovne zidine s pet kula, Velika i Mala gradska vrata, rimski lapidarij, mletački top bombard-a, uređena stražarnica na Velim vratima, crkva Sv. Antuna opata (12 st.), s

Posvetni križ na Glagoljaškom abecedariju

glagoljaštva

Ročkim glagoljaškim abecedarijem, crkva Sv. Roka (sa freskama i grafitima iz 14. st.), župna crkva Sv. Bartola (15. st.), glagoljski natpisi uklesani u kamene ploče, stambena arhitektura iz 16. st., gradska lođa, skulpture Šimuna Grebla, Žakna Jurja, kamene harmonike 'triestine' (druge nedjelje u svibnju ovdje se održava međunarodni susret svirača malih dijatonskih harmonika), srednjovjekovne knjige pisane glagoljom i crkveni inventar i drugo. Danas se Roč ponosi „Malom glagoljskom akademijom Žakan Jurij“, gdje učenici osnovnih škola uče glagoljsko pismo kakvim su nekada bila pisane crkvene knjige na ovim prostorima. U župi pored spomenutih crkava postoje još sljedeće: crkva Sv. Marine (na groblju), crkva Sv. Jelene (Gornja Nugla), crkva Sv. Petra (Donja Nugla), crkva Sv. Mohnora i Fortunata (Krkuž), crkva Sv. Lucije (Brul), crkva Sv. Roka (Ročko Polje), crkva Blažene Djevice Marije (Čiritež), crkva Sv. Tome apostola (Črni Grad, 12. st.).

Naselja u župi su: Benčići, Birićija, Blatnavas, Brijeg, Bršćak, Brul, Čiritež, Donja Nugla, Draga, Fabriži, Forčići, Glisstonija, Gornja Nugla, Grgurinčići, Klobasi, Krkuž, Hlaji, Hrbatija, Ilići, Jakomasi, Kolinasi, Kompanj, Kosići, Krbavci, Krulčići, Kuhari, Latini, Lušići, Martinačići, Mejari, Meštrići, Nemarniki, Pavletići, Pernići, Premci, Puhari, Puški, Rim, Roč, Ročko Polje, Stanica Roč, Sušići, Šćaveta, Šćulci, Špilići, Štupari, Vuki, Žulići.

Zupa Roč broji 620 stanovnika; od toga 610 kršćana, a blagoslov prima oko 230 obitelji. Od 1991. g. do 2011. župa se smanjila za više od 200 ljudi; imala je prije preko 800 (oko 850) župljana. Po crkvenoj statistici godišnji pokazatelji su sljedeći: krštenih 3-4, umrlih

Na proslavi sv. Bartula

10-15, vjenčanih 1, prvopričesnika 4-7 (održava se svake godine); krizmanika 10-15 (svake druge godine). U ročkoj osnovnoj školi ima šezdesetak djece, pedesetak polazi školski vjeronauk, a župni dvadesetak učenika. Roč ima tri važnija centra: Roč, Ročko Polje i Nuglu. Tu se vjerski živi intenzivnije zbog toga što su to naseljenija mjesta. Župa se nekako razdijelila na dva dijela: Roč i Ročko Polje. Na Ročkom Polju je puno djece i puno je mlađih obitelji. Gotovo polovica župe živi тамо (oko 300 ljudi). Sazidano je puno novih kuća. Roč se nema kamo širiti pa su se stanovnici usmjerili onamo.

Prolazi peta godina župnikovanja vlč. Dalibora Pilekića, povjerenika za pastoral mladih Porečke i pulske biskupije, koji je tu u župi sv. Bartola naslijedio petogodišnji mandat vlč. Milana Blahe. Prije njega pet godina župnikom bijaše vlč. Mladen Matika, a gotovo pola stoljeća (1947. – 1997.) Ratislav Udovičić. Prema riječima župnika Pilekića posjećenost nedjeljnoj svetoj misi je oko 20 posto, što je daleko iznad prosjeka Istre i Hrvatske. „U ovom kraju nema sekti. Roč je autohto-

ni kraj u kojem su ljudi izvorno odavde. Vjerski život je na tradicionalnoj razini. Sačuvao je poprilično svoju vjersku strukturu. Nema neprijatelja vjere ni netrpeljivosti, iako je komunizam bio prisutan i ovdje. Dolaze generacije koje su sklonije duhovnome. Različite su generacije koje se izmjenjuju. Treba puno mudrosti i prosvjetljenja od Duha Svetoga, a najviše strpljivosti. Treba dobro osluškivati bilo naroda. Svaka generacija je drugaćija; nosi nešto svoje, i ako se to uspije prepoznati, može se nešto napraviti“, ističe vlč. Pilekić.

Nakon 1991. počelo se više voditi računa o održavanju sakralnih objekata, kulturne i vjerske baštine. Najvrednija crkvena kulturna baština Buzeštine i školski primjer fresaka sačuvani su upravo ovdje. Izuzetno vrijedna je crkva Sv. Antuna jer se u njoj nalazi glagoljski abecedarij. Svi sakralni objekti koji su sačuvani trebali su obnovu. Prijašnji župnici Mladen Matika i Milan Blaha većinu su svog pastoralnog djelovanja posvetili obnovi svih tih objekata. Obnovljena je župna kuća i župna crkva Sv. Bartola (1997.-98.), crkva Sv. Antuna, Sv. Roka, zvonik, crkva u Čiritežu,

Nugli, Kompanju. Župa ima izvrsnu suradnju s Gradom Buzetom koji se brine o spomeničkoj baštini i nastoji ju maksimalno sačuvati i zaštititi. U financiranju dobrim dijelom sudjeluje Istarska županija a napose Ministarstvo kulture. Upravo zbog izuzetno bogate i vrijedne kulturne baštine, Roč posjećuje velik broj turista, i to kroz sva razdoblja u godini. „To je jedna šansa koju na razini Hrvatske tek treba prepoznati. Da valoriziramo glagoljicu kao naše pismo. Mi kao Crkva, kao Crkva u Hrvata, ne valoriziramo još na toj razini, očito za kulturu treba više vremena i više sredstava. Vjerujem da će doći vrijeme kad će Crkva to valorizirati, i krajeve kao što su Roč, Plomin, Baška, te sva ova područja koja su bogata glagoljicom povezati i na taj način zblžavati ljude. To tek treba prepoznati. Mogućnosti realno postoje, a veliki potencijali nisu još dovoljno iskorišteni“, naglašava vlč. Pilekić.

U posljednjih petnaestak godina u obnovi sakralnih zdanja, crkvene baštine, zdušno učestvuju mnogi donatori koji na taj način iskazuju privrženost i ljubav prema rodnom kraju. Sredstvima donatora obnovljeni su vitraži i svi prozori u župnoj crkvi, postavljena je oglasna ploča, dosta je novih stolica kupljeno, postavljen je pod ispod klupa, ambon i niz drugih stvari. Ljudi osjećaju da je to dio njihove baštine, da je to dio njih i da to pripada njima. Župnik je zgodno rezimirao da su ponosni što ljudi crkveno drže svojim, a sebe drže crkvenima. Svojim savjetima, znanjem i iskustvom župniku pomažu članovi župnog pastoralnog i ekonomskog vijeća, a u župi zauzeto djeluje župni Caritas, Apostolat molitve, župni zbor i grupa mlađih. Čest je slučaj da su najaktivniji laici suradnici, desna ruka župnikova, angažirani i u župnom vijeću i u Caritasu i u Apostolatu molitve. Župnik se u svakom trenutku može osloniti na njih. Za suradnju s laicima župnik kaže: „Većina odluka koje se donesu

Ročani ispred crkve sv. Marije u Zadru
su zajedničke odluke župnika i župnog pastoralnog vijeća. To ima svoju vrijednost i puno znači. Oni koji su unutra aktivni su i otvoreni kršćani. Lijepo se ta vlast sa župnika prenosi na župno pastoralno vijeće. Onda zajednički odlučujemo i realiziramo plan cijele pastoralne godine.“

Za potrebe školskog vjeronauka dolaze vjeroučitelji Ksenija Šćulac iz Buzeta i Bartol Jerković iz Umaga. Župni vjeronauk za pravopričesnike i krizmanike održava vlč. Pilekić, čime se ostvaruje direktna suradnja između župnika i djece. On nastoji od učenika osnovne škole napraviti grupu mlađih koja će biti okosnica pastoralna mlađih. To ide kroz ministrante; zadržava ih da ministrišuju i kad su u srednjoj školi. Nema nedjeljne mise, a da na njoj nije barem četvoro ministranata, a bude ih i do desetero.

Hodočašća koja župa organizira svake godine veliki su poticaj vjere i graditelj zajedništva, ističe Eda Krulčić, član pastoralnog i ekonomskog vijeća, župnog Caritasa i Apostolata molitve, a često i pomoćna zvonarica. Župljani se u lijepom broju odazivaju na hodočašće. Svake godine župa organizira hodočašće na Trsat. Jednom godišnje ide se na hodočašće u neku

od destinacija; prije dvije godine bili su u Pomilaču, prošle godine posjetili su Zadar, a ove godine planira se odlazak u Slavoniju.

Župni Caritas osnovan je prije deset godina. Pet članova, zajedno s voditeljicom Milenom Buršić, u skladu s mogućnostima i u dogovoru sa župnikom, posjećuju obitelji, pomažu, pogotovo obitelji s više djece (darujući, primjerice, školski pribor i bilježnice), i ako je neka bolest u obitelji.

Već dvanaest godina u župi djeluje Apostolat molitve koji, uz još dva člana, vodi Neda Pauletić. Imaju desetak aktivnih članova koji se redovito sastaju jednom mjesečno. U župi djeluje i Neokatekumenska zajednica koju je prije sedam godina osnovao prijašnji župnik vlč. Milan Blaha. Jedna od aktivnijih članica Zajednice i Apostolata molitve je Marija Grželj, župna kuvarica već dvanaest godina, desna ruka župniku (često i lijeva, kako kaže župnik), tajnica i što sve ne...

Svojevrsni fenomen Roča jest Marino Nadal, preminuo prije dvije godine, koji je čitave 83 godine bio ročki orguljaš. Dok nije pao, u visokoj starosti, bez problema se provlačio na kor, vedar, čio, uvijek

Prva pričest 2011. godine

optimističan; bio je vrlo posebna persona. Obilježio je zadnje stoljeće župe Sv. Bartola, a njegov duh i dalje nastavlja biti s Ročanim. Još uvijek nemaju novog orguljaša što nije čudno, jer kad netko tako dugo svira, teško je naći, odgojiti zamjenu, ističu bračni par Reana i Joško Radović, koji svojski nastoje održati kontinuitet te su preuzeли obvezu vođenja i upravljanja zborom.

Neizostavnu ulogu u vjerskom životu župe svakako imaju Lucio Pauletić, koji uz aktivnost u župnom pastoralnom vijeću obavlja službu sakristana i, kako kaže, što je stariji, to češće prebiva s mладимa u svetištu, te Josip Pino Krulčić koji službu zvonara obnaša od 1997., kada mu je vlč. Matika predao ključeve (službu zvonara njegova obitelj je preuzela još daleke 1956.). „Još se zvoni na ruke, na špage, po starinski. Kad neki umre se zvoni z malim zvonom, pero ko je muški je štiri kolpe, ako je ženska samo tri; dva prekida za žensku a tri prekida za muškoga. Imamo samo dva zvona: ‘Santa Maria’ malo zvono, srednje zvono ‘San Giuseppe’, Sveti Josip. Najveće zvono bilo je San Bartolomeo, ga ni, su ga ponesli ča. Imamo još stari običaj kampeljanja, posebno za veće fešte. Na Veliki četrtek zvonimo zadnji bot, pak vežemo špage i potle grede škrebetalnica. Stara je već ud sto lit“, simpatično priča ročki zvonar Pino. Posebno zadovoljstvo Pinu pričinja

pjevanje u župnom zboru. „Tamo je za mene fešta. Mi smo jena ekipa kurentih ljudi.“ A ulogu zvonara oslikava ovim zgodnim prizorom: „Zvonar je oni koji u polne upozorava ljudi da finiju delo, da upučinju, se pomole, da gredu u sjenicu, da sedeju i da gledaju kada će dojti ona z loncon.“

Zaista, župnik Pilekić okružen je ekipom vrijednih suradnika koji, unatoč nekim negativnim trendovima, gledaju s optimizmom i nadom u sutra. Na pitanje kako vidi budućnost Crkve u svom kraju, u ročkoj župi, župnik Dalibor Pilekić zaključuje: „Dobra je činjenica da se ljudi ne iseljavaju iz župe. Oni koji jesu ostaju uglavnom u svom kraju. Buzeština je prilično razvijen kraj, solidno ima radnih mjesta, može se naći posao. Što se tiče ekonomski sigurnosti, možemo reći da smo u odnosu na Hrvatsku dosta stabilan kraj. Problem je u tome što pratimo trend zapada; mladi ljudi se sve teže odlučuju na odgovornost, sve teže se odlučuju na brak, sve teže se otvaraju životu, sve manje žele imati djece. A uz takav trend nemoguće je ostvarivati planove za razvoj kraja, dok se ne zaustavi ova erozija ljudstva. A to će se ostvariti tako da ljudi promjene način razmišljanja i jednostavno se otvore životu. Ako želimo prenijeti bogatstvo koje smo naslijedili drugima, neophodno je okrenuti se životu.“

“ Župnik Dalibor Pilekić: „Dobra je činjenica da se ljudi ne iseljavaju iz župe. Oni koji jesu ostaju uglavnom u svom kraju. Buzeština je prilično razvijen kraj, solidno ima radnih mjesta, može se naći posao. Što se tiče ekonomski sigurnosti, možemo reći da smo u odnosu na Hrvatsku dosta stabilan kraj. Problem je u tome što pratimo trend zapada; mladi ljudi se sve teže odlučuju na odgovornost, sve teže se odlučuju na brak, sve teže se otvaraju životu, sve manje žele imati djece. A uz takav trend nemoguće je ostvarivati planove za razvoj kraja, dok se ne zaustavi ova erozija ljudstva. A to će se ostvariti tako da ljudi promjene način razmišljanja i jednostavno se otvore životu. Ako želimo prenijeti bogatstvo koje smo naslijedili drugima, neophodno je okrenuti se životu.“

Po prirodi sam optimist

Vrijeme je da se 'iz sna prenemo' i postanemo kritična (ne kritizerska) masa. Malo možemo postići ako se svatko bori sam, ali puno ako se svatko bori tamo gdje jest.

Piše Ana CVITAN

Nakon ljeta provedenog u najljepšoj zemlji na svijetu, dragoj mi Hrvatskoj, vratih se prilično sjetna, u moj grad studiranja, Rim. Nije to bitno za ono što želim pisati, već je jednostavno uvod u moja skromna razmišljanja o našoj svakodnevici, hrvatskoj (i rimskoj, europskoj).

Već nekoliko godina puno se govorio o ekonomskoj krizi u kojoj se Hrvatska nalazi. Zbog nje je bio uveden novi 'krizni porez', smanjile su se plaće, mnogi su zaposleni ostali bez tjedne zanimacije - ranog ustajanja i vraćanja kasno navečer svojoj obitelji. Puno se raspravljalo o utajama novca u svim mogućim strukturama, nadzornim odborima, upravama, ministarstvima, strankama i institucijama.

Govorilo se i o turizmu, o tome kolika će biti njegova zarada, jesu li dobro obavljeni marketinški poslovi u predsezoni, o tome kako će se zamijetiti porast zaposlenosti u ljetnim mjesecima, te kako ćemo se najesen ponovno morati suočiti s našom starom dijagnozom – više od 300 000 nezaposlenih. Ta se bolest već dugi niz godina spominje, a nikako da se kreće s lječenjem i pravilnom terapijom. Kao da nam ni teme iz zdravstva pretjerano ne leže.

Uraznih profila primijetila sam (ta to nije teško) da nam stvari ne idu onako kako smo zamišljali. Negdje je zapelo...ili „nešto je trulo“, kako je jednom rekao Shakespeare, misleći na situaciju do koje su doveli razni profitери uskih i egoističnih ciljeva.

Tko su ti koji imaju moć i vlast da ovisno o njihovim kratkoročnim planovima ovise cijeli narod, da se igraju sa sudbinama ljudi koji su nekad imali povjerenja u njih, koji iz dana u dan premještaju, usklađuju i revidiraju, donose zakone ne mareći za ono dobro koje im je povjerenio da ga sačuvaju i unaprijede?

Ne mislim ovdje samo na one koje sudjeluju u političkom životu! Nemalo su tu uključeni i menadžeri, poduzetnici, direktori i ina sljedbenici krute kapitalističke filozofije (neka se izuzeći ne pronađu svrstani u ovu skupinu) koji svoju poziciju i sveprisutnu 'krizu' koriste kao izgovor i pokriće za sve spletke koje pletu i ispletu. Pitam se je li uistinu moguće da se bez imalo skrupula, jednim sebičnim i nepoštenim potezom dovede u pitanje egzistencija (da, ona jednostavna, svakodnevna egzistencija) stotine, ponekad i tisuća ljudi? Prijeđlog novog zakona o trgovini u kojem se smatra ispravnim da svaki poslodavac sam odlučuje o radnom vremenu svojih radnika, samo je jedan od primjera takvih manevri. Ne mogu i ne želim prihvati da čovjek na tržištu tako malo vrijedi!

S druge strane, pak, brinući se za svakodnevno preživljavanje postali smo ravnodušni, nezainteresirani, mlaki. Nije to naše prirodno stanje! Tom uspavanošću samo dajemo slobodne ruke onima koji su do ovakve situacije doveli hrvatsko društvo. Njima to i odgovara! Mi imamo pravo i obavezu probuditi se i glasno izreći kako se stvari moraju promijeniti, kako etičnost treba postati stvarnost, a ne

ostati ideja. (Na nju se prozvani često pozivaju recitirajući poetične govore i uvjeravajući nas gestama, stavom, izrazom lica i ostalim trikovima, kako živimo u bajkovitom svijetu i kako zapravo sve ide onako kako je najbolje za mnoge!)

Vrijeme je da se 'iz sna prenemo' i postanemo kritična (ne kritizerska) masa. Malo možemo postići ako se svatko bori sam, ali puno ako se svatko bori tamo gdje jest. Treba tu i žrtve. Ostavljanja svojih malih ciljeva, ostavljanja izdaje i prodaje velikih vrednota (poštenja i solidarnosti) za mrvice kojima često bivamo ucijenjeni a da toga nismo niti svjesni. Da, moramo naučiti izreći glasno u pravo vrijeme i na pravom mjestu svoja razmišljanja i kritike. Mnogima neugodne za uho (i bankovni račun).

Nastavimo li šutjeti i slijepo puštati da nas oglupljuju banalne izjave, pristrane vijesti, prazna obećanja, marketinški trikovi, ponovno ćemo se vratiti u vrijeme kada je Hrvatska bila bez domaćeg vladara, te će ovo kratko razdoblje od dvadesetak godina samostalnosti biti samo iznimka u pregledu tisućljetne povijesti hrvatskog naroda. I naša će djeca, barem ona koja su rat proživiljala an face, prepričavati svojim unucima kako su se oni hrabri ljudi uzaludno borili i u trenutku bili zaboravljeni.

Budući da je u tekstu dovoljno tamnih i nezgodnih tema, ostavljam otvorenim argument predstojećih izbora. Možda se u međuvremenu pojavi neka nova politička opcija, pa će biti više razloga za optimizam.

Pomirba u pulskoj Areni – spektakl ili iskrena politika

Većinski, demokratski sloj istarskih Hrvata (narodnjaci, svećenstvo, seljaštvo) nije imao baš nikakve koristi od oduzete optantske imovine ili privilegija sudjelovanja u vlasti. I sami su bili žrtve, te se nemaju kome ispričavati, niti su što kome dužni.

Piše dr. Mario SOŠIĆ

Bilo bi posve nekršćanski ne radovati se, ili čak protiviti, svakom osobnom ili javnom činu koji smjera prihvaćanju mirnog suživota, praštanju i pomirenju među različitim narodima, kulturama i ideologijama, u situacijama kad toga u dužim povijesnim epohama ili u sadašnjosti, nije bilo ili nema.

Istra je jedno od područja na kojima se u zadnjih stotinu i pedesetak godina događao veliki društveni i nacionalni sraz između Talijana i Slavena (Hrvata i Slovenaca), a koji je pokrenut političkom voljom i akcijom za supremacijom talijanskog etnosa i talijanske nacionalne države nad slavenskim življem i njihovim htijenjem za ostvarenjem i priključenjem u vlastitu nacionalnu državu.

Taj je sraz rezultirao raznim oblicima diskriminacije, netolerancije pa i nasilja prema pojedincima i nacionalnim zajednicama i jedino je u takvoj cjevitoj perspektivi moguće sagledati povijesne nepravde i grijehove jednog naroda, njegovih skupina ili političkih elita prema drugom narodu i njegovim skupinama i pojedincima. Nakon protoka vremena, dobro je došao i jedan simbolički čin povijesnog pomirenja kakav su nam u pulskoj Areni spektakularno prezentirali predsjednici Josipović i Napolitano. No taj čin pomirenja dvojice predsjednika lijeve političke opcije i komunističke tradicije prvenstveno se oslonio na revolucionarno razdoblje rata i porača i na nepravde učinjene dijelovima talijanskog naroda u Istri, a izostala je jasna osuda stalne talijanske

Dr. Mario Sošić

iridentističke politike i prakse u odnosu na povijesnu hrvatsku većinu u Istri.

Zdravice, vatromet i oduševljenje nazočnih u Areni neće i ne mogu riješiti bezbroj pravnih, političkih i drugih pitanja i problema u međudržavnim i međunacionalnim odnosima dviju država i naroda (uzmimo za primjer slučaj s Dajlom). Da čin pomirenja ne bi ostao tek dobar politički igrokaz ili dobar diplomatski dribbling, moralo bi se osjetiti kroz konkretne i drugačije političke poteze Italije u odnosu na Hrvatsku.

Najmanje što se može očekivati, na platformi tog novog pomirenja, je to da Italija prihvati od Hrvatske isplatu preostale odštetne mase (oko 30 milijuna dolara) za optantsku imovinu; da zabrani rad tzv. slobodnim gradskim vijećima „istarskih i dalmatinskih“ gradova u Italiji; da ustavno zakonski prizna postojanje i zaštitu hrvatske

manjine u Italiji (Molise i drugi krajevi sjeverne Italije); da potiče, a ne koči hrvatske interese u integracijskom procesu, kao što je to činila višekratno dosada (ZERP, SPP, esuli); da odustane od politike zahtjeva i potpore za privilegiranim položajem talijanske manjine u odnosu na ostale manjine, a osobito u odnosu na hrvatsku većinu.

S druge strane, treba se zaptati hoće li Hrvatska (predsjednik, lokalna politika) stvarno i jasno prihvatići činjenicu da su ratne i poslijeratne žrtve i egzodus, potaknuti s naše strane, bili čin revolucionarne borbe i komunističke vladavine, jednako okrutno primijenjen i prema talijanskim i prema hrvatskim klasnim neprijateljem, s posljedicom učvršćenja nedemokratskog totalitarnog sustava i ukidanjem privatnog vlasništva.

Većinski, demokratski sloj istarskih Hrvata (narodnjaci, svećenstvo, seljaštvo) nije imao baš nikakve koristi od oduzete optantske imovine ili privilegija sudjelovanja u vlasti. I sami su bili žrtve, te se nemaju kome ispričavati, niti su što kome dužni. Dapače, očekivali bi zahvalu za demokratski angažman i žrtvu u borbi za promjenu komunističkog sustava i stvaranje Hrvatske.

Takva Hrvatska, divljenja vrijedna, osigurala je mnoga politička i materijalna prava, kako talijanskoj manjini u Hrvatskoj, tako i esulima i optantima koji su davno odselili iz Istre. To oni, po onom kako se vladaju, niti priznaju, niti se ponašaju prijateljski.

Mladi za mlade

Živeći u ovom svijetu koji nas okružuje raznim napastima, ovi susreti pomažu nam da ostanemo u Bogu, da ne padnemo u zamke zloga, a kada nas kušnje slome, tu smo da jedan drugom pomognemo, ojačamo se i podignemo!

Piše Ana CVITAN i Željko MRAK

KUMI Rovinj - Susret s Radnicima Milosrdnog Isusa

Katolička udruga mladih Istre (KUMI), uudruga mladih vjernika Istre, osnovana 1998. godine, djeluje pod okriljem Porečke i pulske biskupije. Program djelovanja sadrži ideje zajedništva, služenja, liturgije i svjedočenja vjere. Redovitim članom Udruge može postati osoba od 16. do 35. godine života, a predviđeno je i počasno članstvo te status pridruženoga člana. Na čelu Udruge su predsjednik i četveročlano predsjedništvo, koji se biraju svake tri godine na skupštini.

Udruga je prvih desetak godina djelovala lokalno i po timovima. U većim gradovima (Buzet, Pula, Umag, Rijeka, Rovinj) postojale su lokalne zajednice KUMI, djelujući u svojim župama i održavajući redovite susrete.

Na općoj razini KUMI su djelovali po timovima za glazbeni, karitativni i humanitarni rad te za ekološke i sportske aktivnosti.

Pokrenuli su i projekt Zajednička euharistija mladih Istre (ZEMI). Prvi ZEMI održan je 10. studenog 2002. godine u pazinskoj župi Sv. Nikole. Zajedničkim euharistijama mlade se željelo okupljati oko najvećeg blaga Crkve, euharistije, a svojim aktivnim sudjelovanjem u njezinoj pripremi i realizaciji mladi su je mladima željeli učiniti pristupačnjom. ZEMI su od svojih početaka uključivali pripremu katehezu, euharistiju i rekreativno-zabavni program.

Posebnu pozornost u Udrizi posvećivalo se glazbi: članovi su bili redoviti sudionici festivala duhovne glazbe, a prigodom božićnih

i uskrsnih blagdana održavali su ulične koncerte.

Godine 2009. došlo je do zatišja i smjene generacija.

Udruga je s mnogo manjim intenzitetom nastavila djelovati do danas. Uvele su se neke nove aktivnosti i zadržale mnoge stare. I dalje se često priređuju hodočašća te kraća i dulja putovanja, molitveni susreti, bđenja, filmske večeri, duhovne obnove, razgovori. Sve aktivnosti dostupne su i mladima koji nisu članovi.

Usiječnju ove godine održani su izbori u Rovinju. Dugogodišnjem predsjedniku Slaviši Mofardinu istekao je mandat, te je izabrano novo vodstvo i pridruženi su novi članovi.

Za predsjednicu KUMI-a izabrana je Eleni Duketis, zamjenik predsjednice

u zajedničkoj euharistiji

KUMI Rovinj - Duhovna obnova u Varaždinu je Danijela Fattorich, a zapisničar Andrea Cerin. Duhovni program povjeren je Mariani Lešdedaj i Danijeli Fattorich, a za sportske aktivnosti zaduženi su Robert Kljajić i Valentino Mijandrušić.

Mladi koji se žele pridružiti, dobrodošli su na susrete koji se tjedno održavaju u Rovinju u prostorijama Don Bosca.

Što za njih znači biti dio ove zajednice i koliko im ovi susreti obogačuju život rekli su:

Adriana Lupić: KUMI – čine mladi puni duha i srca. Druženja, molitve, pjesme, razgovori koji daju snagu, jačaju vjeru i šire ljubav Božju. Živeći u ovom svijetu koji nas okružuje raznim napastima, ovi susreti pomažu nam da ostanemo u Bogu, da ne padnemo u zamke zla, a kada nas kušnje slome, tu smo svi da jedan drugom pomognemo, ojačamo se i podignemo. Sreća i mir prate me nakon svakog susreta, zahvaljujem Isusu za ovu zajednicu i našeg

duhovnika Rikarda, neka nas Bog svih blagoslov i Duh Sveti vodi da možemo radosno kročiti ovim svijetom putem Ljubavi.

Domagoj Sinčić: KUMI za mene znače duhovna obnova, a duhovna obnova može u nama započeti novi život.

Marija: Za mene su KUMI zajedništvo u molitvi, euharistiji, pjevanju ... u Gospodinu. Sve ono bitno u životu pronašla sam u Katoličkoj udruzi mlađih Istre, a to je Bog, to su prijatelji, to je ljubav, to je obitelj.

KUMI Rovinj - druženje u prirodi

Zvona najavila početak misija

Iz Mirovih zapisa vidimo da je bio ustrajan molitelj i neumoran propovjednik-misionar, ustrajan i neustrašiv navjestitelj Evangelja. Uz svoje propovijedi i nagovore, mnogo je puta i s punim uvjerenjem naveo riječi velikog apostola Pavla: „*Sve mogu u Onome koji me jača!*“ (Fil 4,13)

Piše dr. Vjekoslav MILOVAN

Prema zabilješkama u župnoj bilježnici „Napovijedi u Kanfanaru“, pratimo što je revni župnik vlč. Miroslav Bulešić bilježio tijekom priprema za misije.

Za prvi petak, 1. veljače 1946., zapisano je: *slavit će se misa na čast Presv. Srca Isusova za obraćanje grješnika i dobar uspjeh sv. Misija.*

U nedjelju, 3. veljače, kako piše, mise se održavaju u 8 i 11 sati, a dodana je zabilješka: *Skupna sv. pričest u čast Presv. Srca i za dobar uspjeh sv. Misija.*

U nedjelju, 10. veljače, među napovijedima zapisano je: *Pričest na čast Majke Božje Lurdske, za Misiju.* Zatim pri dnu stranice opet podsjetnik za neki poticaj: *Sv. Misije.*

U nedjelju, 24. veljače, zapisano je kako idući tjedan dolaze: prvi petak, prva subota i prva nedjelja, pa preporuka: *Skupna sv. pričest za dobar uspjeh sv. Misija.* Za prvi petak, 1. ožujka, župnik je zapisao kao svoju misnu intenciju: *Pro meipso [za mene osobno], za obraćanje grješnika i dobar uspjeh sv. Misija.*

I tako bismo mogli dalje nabrajati ustrajne župnikove pozive vjernicima kroz cijeli mjesec ožujak: *da mole za obraćanje grješnika i za dobar uspjeh sv. Misija.* Obraćanje grješnika je posebni zahvat Božje milosti u duši, taj zahvat izvodi samo Bog, ali vlč. Miro zna da on traži od nas ustrajnu molitvu.

Gledam još u bilježnici „Napovijedi u Kanfanaru“ kako je župnik vlč. Miro kroz posljed-

Ružarevo u Kanfanaru

nji tjedan, neposredno pred početak samih Misija, jamačno uz pomoć brojnih suradnika laika, organizirao pojedina sela župe da jednog dana u tjednu slave „vlastitu“ misu moleći za uspjeh Misija: tako su u ponедjeljak, 25. ožujka, s posebnom misom *za dobar uspjeh sv. Misija* slavili Kanfanar, Burići, Marići, Morožini, Okreti, Morganji, Korenići, Jural; u petak, 29. ožujka, *misom za dobar uspjeh sv. Misija* slavili su Brajkovići, Sošići, Šorići, Matohanci, Kurili, Žuntići, Bobani; 30. ožujka, slavili su: Barat, Ladići, Dubravci, Draguzeti. Održane su osim toga i posebne mise za pokojne iz pojedinih sela.

U nedjelju, 24. ožujka, konačno je najavljenovo da će se sv. Misije otvoriti u subotu, 30. ožujka, popodne u pet sati, uz svečanu zvonjavu: prvi put zvonit će se u četiri sata, drugi put u 4.30, a treći put u pet sati; tada će misionar iz župnog stana, uz pratnju, ući u crkvu. Misije su zatim održane kroz osam dana, od 30. ožujka do 7. travnja 1946., u isto vrijeme u tri

crkve prostrane kanfanarske župe: u Kanfanaru, u Sošići i u Baratu.

Pregledao sam i zapise o misama koje je služio vlč. Miro kroz tjedan: misna Mirova nakana 3. travnja, bila je za dobar uspjeh sv. Misija, isto tako i 4. travnja; 5. travnja nakana je bila za obraćanje grješnika, 6. travnja za puk [narod] u Baratu, 7. travnja za puk u Kanfanaru.

Općenito, iz Mirovih zapisa vidimo kako je bio ustrajan molitelj i neumoran propovjednik-misionar, ustrajan i neustrašiv navjestitelj Evangelja. Uz svoje propovijedi i nagovore on je mnogo puta i s punim uvjerenjem naveo riječi velikog apostola Pavla: *Sve mogu u Onome koji me jača!* (Fil 4,13), to jest uz pomoć Isusa uskrsnuloga, jedinog Vođe i Spasitelja čovječanstva. Miro je bio iskren i dubok vjernik. Misije u kanfanarskoj župi 1946. pripremio je očito vrlo požrtvovno, s dubokom vjerom i velikom pobožnošću.

Oživjeli uspavani instrumenti u istarskim crkvama

U trinaest godina održavanja festival je prepoznašla struka, svjetska orguljska zajednica, a uz njega također čvrsto stoje Istarska županija, Grad Umag, Grad Pula, Grad Buje, TZ grada Umaga, TZ grada Pule, HTZ, sponzori i donatori.

Festival orguljske glazbe, jedan je od programa međunarodnog projekta „Organum Histriae“, dugoročnog intersektorskog projekta zaštite, obnove i revitalizacije orguljske baštine u Istri s ciljem saniranja povijesnih orgulja i vraćanje restauriranih instrumenata njihovoј primarnoj funkciji glazbala za praktičnu uporabu. Umjetnički voditelj festivala je Mario Penzar.

Festival je počeo 1. rujna u Umagu u župnoj crkvi Uznesenja Marijina, a nastupila je zagrebačka sopranistica Monika Cerovčec i zagrebački orguljaš Ante Knešaurek. Monika Cerovčec pjevačica je i solistica zbora Hrvatske radiotelevizije s bogatom biografijom na području opere i komorne glazbe. Ante Knešaurek jedan je od najcjenjenijih višestruko nagrađivanih orguljaša mlađe generacije u Hrvatskoj, profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, koji se također intenzivno i uspješno bavi skladanjem. Za program svečanog otvorenja ovi su mladi umjetnici odabrali dopadljiv program sastavljen od djela Johanna Sebastiana Bacha, Pietra Mascagnija, Antonija Vivaldi, Sergeja Rahmanjinova i Charlesa Gounoda. Drugi dan Organum Histriae, 2. rujna nastavljen je programom u Motovunu (Crkva BDM dei Servi). Na koncertu je nastupila mlada orguljašica Sigrid Maria Gartner, vlasnica triju diploma koja svoju interpretaciju temelji na historijsko-autentičnom pristupu repertoara kojim se bavi. Trećeg dana festivala, 3. rujna u franjevačkoj crkvi u Puli Ante Knešaurek i Pavao Mašić svirali su djela talijanskih majstora.

Organum Histriae lani u Puli

Četvrti dan festivala, 4. rujna upriličen je koncert u jednoj od najljepših crkava na Poluotoku, Sv. Servula u Buđama koja čuva jedan od najljepših instrumenata. Na koncertu su nastupili Eduard Kancelar na orguljama, Diana Grubišić Ćiković na harfi i Tamara Coha Mandrić na flauti.

Uz festival, projekt obuhvaća i izdavačku i restauratorsku djelatnost te druge aktivnosti vezane uz očuvanje orguljske baštine, a od 2004. godine i bijenalno Međunarodno orguljaško natjecanje "Andrea Antico da Montona" za mlade orguljaše do 35 godina starosti.

Organum Histriae utemeljen je 1998. godine. Festival je uključen u međunarodni projekt „Hydraulis“, koji potiče istraživanje i obnovu orguljske (spomeničke) baštine u zemljama Jadranskog bazena. Grad Umag i Međunarodni festival „Organum Histriae“ učlanjeni su u Europsko udruženje gradova s povijesnim orguljama (European Cities of Historical Organs - ECHO).

Međunarodni festival „Organum Histriae“ svojim je aktivnostima (koncerti, ra-

dionice, muzikološki skupovi) pokreća novih ideja i sustavno radi na senzibiliziranju lokalne i nacionalne zajednice o Istri kao regiji s najvećim brojem primjeraka orgulja u Hrvatskoj izuzetno kvalitetne izrade iz 17., 18., 19. i 20. stoljeća.

Ovaj festival postao je jedan od ključnih projekata unutar kulturne strategije Istarske županije. Svojim je koncertima oživio do tada uspavane instrumente, stvorio nove koncertne prostore, te se pažljivo odabranim programima približio publici, čiji broj raste iz godine u godinu. Poput maslinovog ulja, vina i lavande, od ove će se godine posjetitelji istarskog poluotoka moći kretati „Istarskim orguljskim cestama“ i svoj posjet ovom području začiniti aromatičnim glazbenim blagom.

Istarske orgulje u festivalu „Organum Histriae“ pronalaze svoj „izložbeni prostor“. U trinaest godina održavanja festival je prepoznašla struka, svjetska orguljska zajednica, a uz njega također čvrsto stoje Istarska županija, Grad Umag, Grad Pula, Grad Buje, TZ grada Umaga, TZ grada Pule, HTZ, sponzori i donatori. (L)

Vlasti naredile evakuaciju žitelja

Većina njih nije dočekala kraj rata i povratak kući, nego iscrpljena glađu i bolestima ostavila je svoje kosti u tuđini. U Wagni blizu Graza nalazi se groblje s 40.000 križeva umrlih, većinom Istrana. Manji broj preživjelih i potomci pomrlih vratili su se u svibnju 1918. u svoje zapuštene kuće.

Piše Stanko Josip ŠKUNCA

Prvi svjetski rat (1914.-1918.) donio je velike nevolje hrvatskom pučanstvu u Istri. U zadnjih nekoliko desetljeća pod Austrijom hrvatski je narod bio nacionalno probuđen, kulturno uzdignut, imao je svoj tisak, svoje škole, gimnaziju, štedionice, društva i kulturne ustanove, odgojio je svoje profesore i svoju intelektualnu elitu. U tom radu najviše je doprinijelo svećenstvo.

Svjetski je rat bio veliki šok za sav taj razvoj, a tako i za sav narod koji je proživljavao svakovrsne nevolje. Kako se očekivalo da će Pula kao ratna luka biti na udaru zapadne Antante, vlasti su naredile evakuaciju civilnog stanovništva južne Istre, većinom žena i djece, te njih više od 50.000 odvedeno željeznicom u teretnim vagonima i smješteno u barake po Austriji, Mađarskoj, Češkoj i Moravskoj. Većina njih nije dočekala kraj rata i povratak kući, nego iscrpljena glađu i bolestima ostavila je svoje kosti u tuđini. U Wagni blizu Graza nalazi se groblje s 40.000 križeva umrlih, većinom Istrana. Manji broj preživjelih i potomci pomrlih vratili su se u svibnju 1918. u svoje zapuštene kuće.

Kada je počeo rat, Italija je službeno bila u Trojnom savezu s Austrijom i Njemačkom te glumila svoju neutralnost u sukobu, a stvarno opipavala koji bi joj eventualni pobjednik mogao više pokloniti. U tajnim pregovorima Austrija je bila spremna prepustiti Italiji dosta krajeva u kojima živi talijansko pučanstvo, ali

su njeni apetiti bili mnogo veći. Tražila je dobar dio Dalmacije i Albanije, a od gradova zapadne Istre: Trst – Piran – Poreč da se kreira nezavisna država (što bi bio uvod u aneksiju), pa su pregovori propali. Druga talijanska ekipa pregovarala je s Londonom, koji joj je velikodušno obećao južni Tirol, Julijsku krajinu, Istru i Dalmaciju, kao da su im ti krajevi očevina. Na temelju obećanja u Londonu ljeti 1915. Italija je ušla u rat protiv Austrije, ali je imala malo sreće. U 12 ofenziva izgubila je more svojih vojnika, ne osvojivši ni pedlja zemlje. Štoviše, u listopadu 1917. kod Kobarida (Caporetto) doživi strahovit poraz od austrijske vojske, koja je većinom bila sastavljene od Hrvata. Nakon ovog poraza Talijanima su priskočili u pomoć Francuzi, Englezi i Amerikanci. Osim toga, Austrija je, iscrpljena na drugim bojišnicama, gubila rat, pa je i vojsci na Soči pao moral i počela se raspadati. U takvom stanju Talijani dobiju krila te u listopadu 1918. kod Vittoria Veneta krenu u napad te izvojevaju pobjedu nad austrijskom vojskom. To je ujedno bio krah od sviju omražene Austro-Ugarske Monarhije.

U Puli i Istri dvije su strane imale svaka svoja očekivanja: Talijani su smatrali da je ovo čas da se Istra priključi Italiji, dok su se Hrvati i Slovenci nadali da će se priključiti novoj državi južnih Slavena, nastaloj na ruševinama Austro-Ugarske. U tom smislu u Puli su formirana dva mjesna odbora, jedan sastavljen od Slavena, a drugi od Talijana. I svaki je imao svoje aspiracije. Nakon austrijske

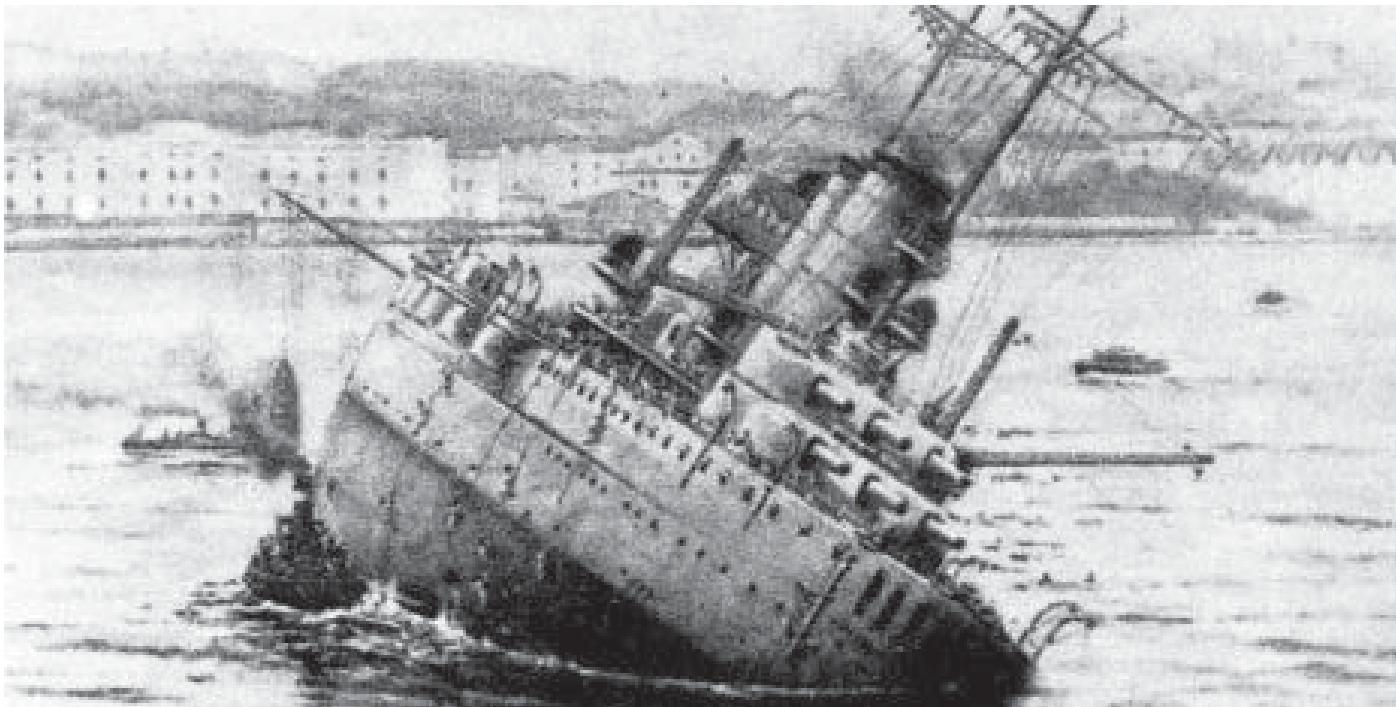
kapitulacije krajem listopada 1918. skidaju se austrijske zastave, na brodovima se dižu hrvatske, a po gradu hrvatske, južnoslavenske i talijanske.

Car Karlo izdao je naredbu da se ratna mornarica i sva postrojenja Arsenala predaju novoj južnoslavenskoj državi. No saveznici su imali drugačije apetite; najveći dio ugrabe i podijele Englezi, Francuzi i Talijani, a tek manji dio ostave novoformiranoj državi južnih Slavena. Narodno vijeće u Zagrebu i njegovi delegati u Istri imali su veliko povjerenje u saveznike i pokazali se veoma naivnima kad je trebalo braniti narodne interese. Talijanima se kao «saveznicima» dozvoljavala okupacija Istre i Dalmacije do konačnog mirovnog pregovora. Strah od naših mornara, koji su se organizirali i živjeli u nadi da će se uključiti u novu državu, navela je talijanske specijalne na sabotažu te su 1. studenog 1918. uspjeli minirati i potopiti novi komandni brod «Viribus unitis», s kojim je pošlo na dno više od 400 uglavnom naših mornara. Potom je talijanska flota pod maskom saveznika okupirala Pulu, Istru i dalmatinske luke.

Nade i razočaranja nakon talijanske okupacije

Pošto su Talijani okupirali Istru i Dalmaciju, njihovo vojno zapovjedništvo davalо je velika obećanja i izdalo proglašenje o velikim slobodama koje će uživati okupirani krajevi: „Italija je velika država slobode te vam daje ista prava kao i svojim državljanima, daje vam škole na vašem

Istre, većinom žena i djece

Brod "Viribus Unitis" potopljen u pulskoj luci
jeziku, više nego što vam ih je dala Austrija. Vaša će vjera biti poštivana, jer katolička je vjera - vjera cijele Italije“. Vlč. Francesco Babudri, koji je postao zastupnik u talijanskom parlamentu izjavio je: „Slaveni, pokažite da ste dobri, zadovoljni i zahvalni talijanski podanici i budite uvjereni, da se nećete nikada pokajati“.

No stvarnost je ubrzo postala sasvim drukčija. Talijani opijenii pobjedom počeli su sanjati o obnovi rimskog carstva i brzo su počeli gaziti svoja obećanja u okupiranim krajevima. Uskogrudni nacionalizam, koji je prerastao u divlji fašizam potpuno je obuzeo vojni i vladajući sloj. Vojne vlasti i ne čekajući mirovne pregovore započele su svoj ranije napravljen program talijanizacije hrvatskog pučanstva, namećući mu talijanski jezik u javnom i crkvenom životu. U takvu su rabotu prionuli i neki klerici. Tako je već početkom 1919. mornarički kapelan don Giovanni Quinci obišao sela južne Istre da se osvjedoči kako

dišu svećenici tih naselja i o tome dao izvještaj svom prepostavljenom časniku gdje, među ostalim, kaže: „Iz biskupske kurije u Poreču treba hitno tražiti da naredi župnicima i kapelanicima da sasvim uklone hrvatski jezik iz upotrebe u služenju mise i dijeljenju sakramenata i da propovijedaju na talijanskom...“. Posjetio je i biskupa Pederezolija u Poreču, kome je izložio svoje stavove. Zatražio je da se iz Barbana ukloni župnik Cecinović, a u Krnici don Ćurković. Trebalо bi nadzirati župnika Filipane don Franju Livića i don Antuna Nikolića u Loboriki. Biskup se nije dao tako zavesti i imao je o svemu drugačiji stav, tj. da prema stanovništvu treba postupati obazrivo, da ono pomalo zavoli novu državu. Budući da su iz Medulina i Pomera nasilno uklonjeni hrvatski župnici, na njihovo mjesto su došli dva talijanska, don Luigi Battisti i don Luigi Brandolise.

Mirom u Rapallu 1920. srpski su političari velikodušno Italiji darovali Julijsku kra-

jinu, Istru i dijelove Dalmacije u kojima je ostalo više od pola milijuna Slavena, najviše Slovenaca. Dok se Država Srba, Hrvata i Slovenaca Talijanima koji su ostali u novoj državi obvezala dati slobodu javne upotrebe talijanskog jezika, od Talijana se to uopće nije tražilo za Slavene u njihovim granicama.

Iprvi izbori 1921. na kojima su Slovenci i Hrvati prema propozicijama mogli dobiti do pet zastupnika, bili su puni zastrašivanja, prava farsa i prevara. Zbog toga su svi zajedno uspjeli dobiti tek jednog parlamentarca. I kasniji izbori, 1924., 1929., 1933. godine, bili su samo privid izbora. Fašisti bi izabrali kandidate, a tvoja je jedina sloboda bila ne ići na izbole, što je također bilo opasno. Suočeni s terorom i progonima, mnogi su hrvatski intelektualci i narodnjaci izbjegli ili pak protjerani u Hrvatsku. Računa se da se iz Istre u južnoslavensku državu iselilo oko 70.000 Hrvata, dok je oko 30.000 potražilo utočište preko oceana.

Akne – upalna kožna bolest

Početak problema leži u poremećaju odnosa spolnih hormona, bilo povišenjem androgena, bilo sniženjem estrogena. Prevagne li utjecaj androgena, što se često dešava u pubertetu, žlijezde lojnice pojačano proizvode loj, a površinske stanice dlačnog folikula ubrzano se odbacuju i sužavaju ušće. Nakupljeni loj ne može izaći na površinu kože pa se skrućuje u bjelkasto-žućkastu masu koju zovemo komedon.

Dr. Vesna BERČIĆ, dermatovenerologinja, rukovoditeljica djelatnosti za kožne i spolne bolesti pulske Opće bolnice

Akne su upalna kožna bolest koja pogađa 80 posto mlađih osoba između 13. i 15. godine života.

Oobično prestaje nakon 20. godine, a nekad može potražati i do 40. godine, ali i duže. Predstavlja značajan psihološki problem u adolescenata, jer je narušen lijep izgled. Bitnu ulogu u nastanku akni imaju naslijede, hormoni (prvenstveno testosteron) i bakterije.

Određeni čimbenici, kao što su razni kozmetički pripravci, neki lijekovi, policistični jajnici, endokrinološke bolesti udružene s viškom androgena, pretjerano i nagle sunčanje, mogu pogoršati akne. Početak problema leži u poremećaju odnosa spolnih hormona, bilo povišenjem androgena, bilo sniženjem estrogena. Prevagne li utjecaj androgena, što se često dešava u pubertetu, žlijezde lojnice pojačano proizvode loj, a površinske stanice dlačnog folikula ubrzano se odbacuju i sužavaju ušće.

Nakupljeni loj ne može izaći na površinu kože pa se skrućuje u bjelkasto-žućkastu masu, koju zovemo komedon.

U komedonima se nalazi jedna vrsta bakterija koja razgrađuje trigliceride u slobodne masne kiseline i glicerol, što pospješuje nakupljanje loja. Zbog zastoja loja folikul se proširi, puca, a sadržaj ulazi u oko-

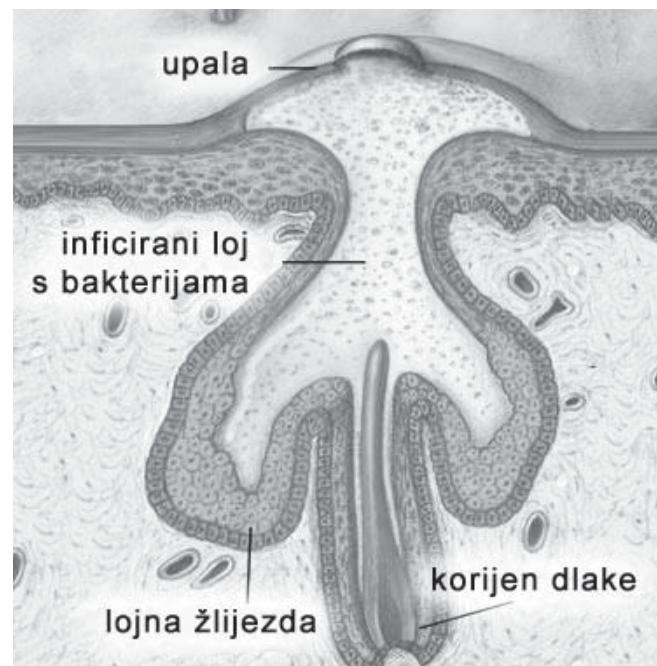
linu pa nastaje upalna reakcija.

Te promjene javljaju se na tzv. seboičnim dijelovima tijela (lice, prsa, rameна). Promjene mogu biti vrlo blage kada vidimo više komedona, samo pojedinačne „prištiće“, a ponekad upala može biti jako izražena s brojnim upalnim čvorićima, pa čak i cistama koje su ispunjene gnojnjim sadržajem. Takve akne ostavljaju često dublje ožiljke.

Liječenje ovisi o tipu akni i proširenosti. Kod lakših oblika primjenjuje se lokalna terapija – antibakterijski lijekovi (Skinoren, Benzacnen 5 i 10-postotni gel, Klindamicin losion) i lijekovi koji smanjuju stvaranje loja (retinoidi npr. Sona cr., benzoyl peroxid –Benzacnen gel).

Kod težih oblika, uz lokalnu terapiju potrebna je i opća terapija:

- hormonska terapija kod djevojaka i žena (npr. Diane 35) u dogовору с гинекологом,
- antibiotici (Geomycin kapsule kroz više mjeseci, Sumamed tablete kroz deset tjedana),

– Roaccutan kapsule (derivat vitamina A) kroz pet mjeseci ili prema odluci dermatologa.

Uz lijekove potrebno je redovito pranje i umivanje, i to gelovima i sapunima s PH vrijednošću 5,5 te njega hidratantnim krema ili gelovima. U današnje vrijeme akne ne trebaju i ne smiju predstavljati veliki zdravstveni problem. Bitno je na vrijeme se javiti liječniku i započeti pravilno liječenje.

Istiskivanje „prišteva“ nije preporučljivo zbog širenja upale i stvaranja ožiljaka, a s obzirom na to da se radi o bolesnoj koži nije preporučljiv niti posjet kozmetičarkama.

Čakule pod ladonjon

ZVANE: Boh moj dragi! Ke šušor sve oko nas. Komoč je sada nikako utihlo. Ni za verovati, kumpare moj. Ovi angušt, ta litinja je bila napro tepla; ko ćeš zvan, ko ćeš znutra. Inšuma, da zgoriš i ustaneš prez sape... Ma to ča se sucedilo z 'slučajon Dajla' me stešo žalosti...

JOŽE: Ma vero da i mene, kumpare. I sakega čovika dobre voje. Certi u medijima, kako bi se po modernu reklo, su komoč dočkali da ništo procidi van, pak da se razmašu kako rašaludi. Ča ni silo, ni leglo. To ti je kako kad kost hitiš lačnen breku. I glože, glože, da je milina.

ZVANE: Inšumamenti, se dimi. Kako uzmeš uzmeš, to je jena žlepa. I kako sad – budi šegav, budi pametan! – ud svega tega zbreži vno ča je i vno ča ni. Kako ud žita uddiliti kukoj?!

JOŽE: Je, je! Puno je perja hićeno u vitar i razneseno na sve kraje...

ZVANE: I vni ča nisu dobranamirni komoč čekaju priliku da udru, zo!, po vnen drugen. Da svoje ruke i ubraz peru, a ki zna ča zaspravje u svojen srcu nose.

JOŽE: Ča je, je, ma da mi je svejeno, ni, vero pak!

ZVANE: Ti moren reći da ni ni meni. Ma me tiši da na kraju kraja vajk istina i vno ča je jušto zajde na videlo. A mrež tin čuda tega gre i udnakap.

JOŽE: Čujen i štijen da su i galebe počeli ukovinivati. Kako hi se ne bi preveč zleglo, su njin u gnjizda vrgli falša, plastična jaja. Su hi lipo tradili... I neka sada sididu na falšin jajima.

ZVANE: A ča kad uvide da su hi tradili i da iz tih jaji nič ne zajde van?

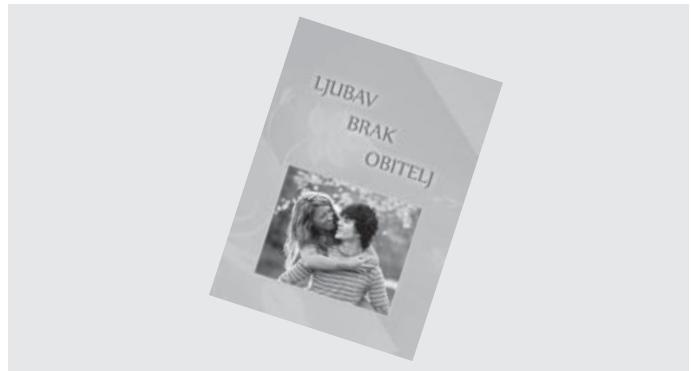
JOŽE: Ne znan ča bin reka. Ma Boga i prirodu ne moreš ukovinati. Ki zlo dela, zlo dočka. Tákov je deštin na uvoj bejatoj zemiji.

ZVANE: Milo mi je bilo oko srca viti kako su se naše krstjanske fameje iz Istre skupile okolo našeg biškupa Milovana i naših plovani prid Svetu Mariju Malu na Trsatu, da zafale Materi Božjoj, toj Zvizdi mora, koja nas čuva i vodi po ten nemirnen moru nevoj i neverini. Ona vajka pokaživa pravi put i uliva nan kuraj uzgora!

JOŽE: Bog daj zdravje, kumpare!

ZVANE: I milos' Božju! Dovidova, kumpare!

Ljubav-Brak-Obitelj: prilika ili zamka

U izdanju poduzeća „Josip Turčinović“ d.o.o. iz Pazina ove godine izašla je knjiga „LJUBAV-BRAK-OBITELJ“: prilika ili zamka.

Priredivač je Vijeće za obitelj i duhovnost laika porečke i puljske biskupije. Knjigu su uredili Ana Cukrov, Milivoj Koren, Patricia Radošić Šabalja i Mladen Matika.

Svima koji su sudjelovali u nastanku ove knjige čestitam i zahvaljujem na naporu koji su uložili: ovaj plod toga rada moći će vrlo korisno poslužiti sudionicima tečajeva priprave na brak. Zaručnički tečajevi imaju u našoj Biskupiji već dugu tradiciju i doista treba zahvaliti pionirima tih tečajeva, kao i pastoralnim djelatnicima i predavačima koji su tijekom više desetljeća, „kroz Scile i Haribede“, ustrajali u plemenitom radu u pripravi mladih na brak. Ova je godina u našoj biskupiji „Godina obitelji“. Sve smo više svjesni upravo presudne važnosti rada za obitelj, tu temeljnu stanicu društva, a koja je danas kao nikad ugrožena. Vjerujem da će i ova knjižica biti od pomoći mnogima u otkrivanju i boljem vrednovanju čudesnog Božjeg dara „ljubavi-braka-obitelji“! (Iz Biskupove riječi, u Poreču, na Dan života, 6. veljače 2011.).

U rukama imate knjigu „LJUBAV-BRAK-OBITELJ“: prilika ili zamka koja će zaručnicima biti uspomena na zaručnički tečaj i puna poticajnih misli na putu braka i obitelji. Vjerujem da će za vas, dragi mladenci, sažetak ovih tema i ponudene informacije biti od koristi kako biste uspješno zakoračili u ovu izazovnu i svetu avanturu braka i obitelji, kao radosnu životnu zadacu. Poštovani suradnici i predavači, nadamo se da će vama ovaj program poslužiti kao pregled svih predavanja i okvir rada za vaše teme. Vama, dragi zaručnici, želimo dati potporu da radosno učinite sudbonosni korak u vašu obiteljsku zadacu, sa spoznajom da niste sami i da se imate na koga osloniti. (Iz Uvoda priredivača)

Knjiga se može nabaviti u knjižarama Josipa Turčinovića d.o.o. u Pazinu i Puli. (L)

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVĆ d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Propali svi pokušaji nametanja Crkve kao zemaljske tvorevine

Blagoslov crkve Hrvatskih mučenika u Udbini 10. rujna 2011. godine

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić posvetio je u svečanom koncelebriranom misnom slavlju 10. rujna oltar Crkve hrvatskih mučenika na Udbini, čime je završen projekt izgradnje te crkve koji počeo prije šest godina.

U propovijedi je kardinal Bozanić rekao kako će ubuduće glavno slavlje u Crkvi hrvatskih mučenika biti u posljednju subotu mjeseca kolovoza, kao spomen na žrtve daleke i nedavne prošlosti. Zbog toga će se odsad na nacionalnoj razini, u skladu s poticajima Europskog parlamenta, obilježavati Dan crkvenog spomena na žrtve totalitarnih režima upravo ovdje na Udbini.

'Radosni smo što se, nakon izvršenoga zahtjevnog posla, možemo naći ovdje na uzvisini, ponad Krbavskoga polja, s pogledom koji ne zahvaća samo ova poviješću bremenita hrvatska prostranstva, nego simbolički obuhvaća svu vremenitost i vječnost hrvatskoga naroda, smisao ljudskoga življenja i ljubavi, svjedočene u kršćanskoj vjeri i nadi', rekao je kardinal. Zahvalni smo za ljudе koji su, vođeni neumornim nastojanjima gospićko-senjskoga biskupa Mile Bogovića, vizionara i idejnog začetnika toga projekta, ugradili sebe - poput živog kamenja - u ovaj dom, rekao je kardinal.

Napomenuvši kako je jasno da kršćani taj dom ne vide isključivo kao svoje djelo, jer sve što kao vjernici čine uvijek čine kao dionici božansko-ljudskoga djela, kao nova stvorenja, kao novi Božji narod, kardinal je upozorio da smo 'svjedoci napada i nametanja viđenja Crkve kao zemaljske tvorevine'.

'Takvi pokušaji - povijest je nebrojeno puta pokazala - nisu dosegnuli željeni cilj uklanjanja Crkve, nego su je ojačali u vjerodostojnosti, što se jasno odražava u mučenicima', dodao je kardinal Josip Bozanić.

Sljedeći broj Ladonje izlazi 16. listopada

Dobra ruka: N.N., 200 kn